

Akayëta and Andodakel an Lilaya in

Ar ŷégwék akayëta anjo an Šanj këno ſacénd. Bend kë hategu ecan ecan gér ngwén bëj ŷégw ko ang wásindéra baño Axwën Yesu ak. Eni keménaxén gér ekwëta ŷégwénaxén babi okéreceñ ok gayik asoro bani sorond në end Yesu Kériset. Améd anjo, anëýali banëbi nëyalind bela bën eno calend Emun end Bërom ej, bari abani wã na eni di mondako. Akayëta anjo kë sëyalind mëne Kaxanu afenin fenin këbi bacosa bakëbénaxik bër kë xeménalind ekwëta ed xwëta këno bën, do gë bër kënëbi lawëra në end andiyen andexém bën. Er ex gér akayëta in:

Ecëma ed bamara banjongëbaki el: 1.1-8.

End owun or Kaxanu do gë or Axwën Yesu ej: 4.1-5.14.

End beñigénaxik benjongemat do gë bulunda iŵénék ej: 6.1-7.17.

End eñigénaxik en jongekiném do gë okerelon ocongibat ej: 8.1-9.21.

End ikayëta ind meleka do gë otede oki ej: 10.1-11.19.

End Sindan do gë bulunda ir Kaxanu ej: 12.1-18.

End bandixa band bemacar ej: 13.1-18.

End oyékan or bëwénék do gë kit ind kë yowënd ej: 14.1-20.

End beñigénaxik do gë betém ej: 15.1-16.21.

End kitī ind bēr kējō wērelind Kaxanu ej:
17.1-19.21.

End owun or bēniy wēli ej: 20.1-6.

End kitī ind sābucara do gē ind bēsēsēk ej:
20.7-15.

End ngwēn ingaśax do gē omakaw ond Yesu
ej: 21.1-22.21.

Lilaya in

¹ Gēr akayēta ajo ex bēndey bēnd nangēn kējō Yesu Kērisēt nē odfakeli Šaŋ, ariyenin arexēm beŋ, and lawēnēgu kējō meleka irexēm gēr ndexēm aŋ. Kaxanu nangēn banjo beŋo ebi tēfētanaxēn bēriyenin bērexēm bēn eni nangaxēn mēne gogo kē hātēgu.

² Ata Šaŋ ex ar reyak osede olo an, gē dēk bēnd wat baxo beŋo, do Yesu Kērisēt rek mēne eyeyan ed dāl ed Kaxanu dēŋ ex.

³ Nēngandēralebi, ar kē fēnēnd an, gē bēr kē baxētēnd, do kē sēfēnd eyeyan ed xaniwēk gēr Kaxanu bēn gayikwa gogo kē hata.

End bamara banjongēbaki ej

⁴ Wēno Šaŋ kējun ūyēwēnlind wēn bērēwak bēr ex gēr bamara banjongēbaki band gēr ebar ed Asi bēn. Ar hik, hi bax do ko yelind an, yēlēlenjun oyekax ol do gē obetak ol. Bangoc banjongēbaki band ex gēr lēngw ir añēpara and owun orexēm banj,

⁵ do gē Yesu Kērisēt, mēŋ ar ex sede ir mokwēta an, aŷanar ar xanik gēr ecēs an, do emun end bēmun bēnd gēr ebar ro ej, yēlēlenun oyekax ol do gē obetak ol!

Yesu Kërisët, mëj ar ūan këbo, racët këbo gér
beñenjënax bendebi gë ošat orexëm an,

⁶ do ar bar këbo hi kéné gér owun orexëm an,
ar ri këbo bëšacfaxan bér Sém irexëm Kaxanu
an, xwënëk din ir din enjaran ej do gë panga
in! Amen!

⁷ Nëkoyino ga ko fedawënd gë bañar bañ:
Ala ar ex yo awat këño wat,
ado bér xwës banjo bën dëj awat këno wat
do dëk benëng bend ex gér ebar ro benj,
arenita këni ūana eni denitand në endexëm.
Iyo, amen!

⁸ Ata Axwën Kaxanu re ko: «Wëno ex aýanar an,
wëno ex afelatar an. Wëno ex ar hik, hi bax do
kë yelind an; wëno ex ar xorék beý dëk an.»

End ecanaya ed Axwën Yesu ej

⁹ Wëno Šaň, abaÿe irewën hi këme, ga bar
kéné gér toro, gér owun do gér ekemënalı ed end
Yesu Kërisët. Gér ošir or këni wäcënd Patëmos
hi bame gayik afemëra këme femërand eyeyan
ed Kaxanu ej, do ga këme reyarand osede or
Yesu ej.

¹⁰ Ata fedaw ko Angoc Amënëk aŋ gér ndam,
yatir organjar. Wël këme oniň ang ofarix or
kerelonj fo gand epoy edam

¹¹ ga kë re: «Er këy watënd in, ñëgwël
në akayéta do ey dawëneli gér bamara
banjongébaki banjo: Efes, gë Sëmirën, gë
Perëgam, gë Catir, gë Sarëd, gë Filadelëfi do
gë Lawodise.»

¹² Ata ga ūena këme mowat ar baxe yeyanelind
mondako an, wat këme odambo od karje.

13 Do mérëxand ir odfambo oko, wat këmo ar ang asëñiŵ ar ala. Er ūdua baxo ocud od gësëc do xapa baxo apéxw and kaňe gér emékw.

14 Omban ond gér gaf irexém oñ fešék ang gwëtene fo, ang okëbina fo, do þangës baň kë ſegënd ang eñan fo.

15 Osapar orexém oñ kë watind ang yawale ir fëték në angodux fo, do oniŵ ol kë rëmënd ang oýëm fo.

16 Ala ajo, lëkaya ko gér ataxan and liŵ oŵal ocongoxi, gér etëÿ edexém ſanëguk duxuma ir fëco aňak fëco aňak, do dëxas in kë ſegënd ang eñan gë dek panga indexém ak.

17 Ata ga këmo nëkon, wëc këme kérud gér osapar orexém. Ata hëmba ke gë ataxan and liŵ aň do re ko: «Kërey yëdara na! Wëno ex aÿanar an, wëno ex afelatar an,

18 wëno ex abëngw an. Aşës sës bame barikan gérëgako abëngw eme din ir din. Wëno lëkayak bacoketaya band ecës, do gë band wur ir bësësëk baň.

19 Awa ñëgwël de er wat këy in, gë er ex in do gë er kë bëtëgu in.

20 End oŵal ocongoxi or wat key gér ataxan and liŵ andam eñ do gë end odfambo ocongoki od kaňe eñ cëj, nëkod er wëcayak in: oŵal ocongoxi oñ exëni bëlawënél bër hik gér bamara banjongëbaki bën do odfambo ocongoki ok ex bamara banjongëbaki baño.»

2

Kayëta ir Amara and Efes in

¹ Ņögwënëlo arolawën ar ex gér Amara and ex gér Efes an:

«Baxëtël er ko rend ar lëkayak oŵal ocongoxi gér ataxan and liŵ irexëm in, ar kë yexérand mérëxand ir ocfambo ocongoki od kañe an.

² Anang nang këme bandixa bandey bañ, andiyen andey aŋ do ang xemëna këy në endam ak. Anang nang këme mëne wëj ayëbi buñanënd na bësëmbak bën, bëte ari ri këyëbi atëy bér kë rend oparëxanda hi këni bën, ata sëk këyëbi mëne bënëgwëš exëni.

³ Wëj mobuňa buňa këy, motoro soro këy në end oŵac oram, bari axi cena ex na.

⁴ Barikan wëno emat fo šuseli këmi: ga seb këy ebal edam el ang baxi balënd gér ÿanar ak.

⁵ Kwital gér ed xëyëtayaw këy. Nëngwëtal ex ola orey ol do bakanël bandixa bañanar bandey bañ. Angëmëne ay nëngwëta ex na dëk dëk, ata këmi yenëli, mi kan lambo irey in gér ed xwët këy.

⁶ Barikan aňaneli ĩaneli këmi ga šus këy bandixa band bér enga end Nikola bañ, ang šus këme wëno ak.

⁷ Awa ar gë anëf an baxëtëlexo dë end këbi felënd Angoc and Kaxanu bér ex gér bamara en! Ar kë xor an, ayël këmo yël exo yamb odëwërëwen od atëx and aniyen and hik gér arayen ok, gér ed exo Kaxanu.»

End kayëta ir Amara and Sëmirën ej

⁸ Ņögwënëlo arolawën ar ex gér Amara and ex gér Sëmirën an:

«Baxëtël er ko rend ar ex aÿanar do afelatar in, ar sës bax do xani ko gér ecës an.

⁹ Anang nang këme toro indey iŋ do gë oxaÿën orey ol (xarak wëj ar gë napul hi käy!) Anang nang këme ang këni renarand ak bér kë rend Bëšëwif exëni, xarak ani gi ex na Bëšëwif: amara and Sindan exëni.

¹⁰ Toro ind ki wëcan iŋ, kërey cam na. Šabucara in wa kë ri enëbi tëra bërémar gér ndewën na do enëbi mëla gér epëra. Mondako këjun hi atëy, do en toro bækay epëxw. Keménal gér ekwëta ed xwëta käye xali gér ecës, ata këmi šos gë aniyen and din aŋ.

¹¹ Awa ar gë anëf an, baxëtëlexo de end këbi felënd Angoc and Kaxanu bér gér bamara eŋ. Ar kë xor an, kërexo yëda na ecës ekinëm el.»

End kayëta ir Amara and Perëgam eŋ

¹² Nëgwënëlo arolawën ar ex gér Amara and ex gér Perëgam an:

«Baxëtël er ko rend ar lëkayak duxuma ir fëco aňak fëco aňak in.

¹³ Aye nang këme mëne gér ed lëg käy hik aňepara and owun or Sindan aŋ. Barikan wëj alëka lëka ki oŵac oram ol do abayi bayi käy ga xwëta käye. Ado abayi bayi käy ga xwëta käye gë bækay band law këno gér ndewën na Anjetipas, sede iram ir xwëta bambo baŋ in, fën gér ed lëg ko Sindan.

¹⁴ Barikan wëno bëndey exëna bënd šuseli këmi: ga xwëtaya käyëbi bér kë sëfënd osëyalı or Balam bën. Mëj ex ar sëyali banjo Balak mondake këbi lënan eñëjënat Bëyisërayel an.

Ga ſoñ babi wa eni yamb ſyas er oyel or ſaſ kënëbi gér olaſ ej do eni kwënda asék alakirand fo in.

¹⁵ Axwëtaya xwëtaya këyëbi bëte bela bër sëfëk bend këni sëyalind bër enga end Nikola bën.

¹⁶ Awa gogo këmi yenëli angëmëne ay nëngwët ex na ola orey ol. Do bela bëjo aŵereli këmëni wëreli gë duxuma ir kë ſanënd gér etëÿ edam in.

¹⁷ Awa ar gë anëf an baxëtëlexo de end këbi felënd Angoc and Kaxanu bër gér bamara ej!

«Ar kë xor an, ayël këmo yël eyamb ed ſonayak do këni wacënd man el. Ayël këmo yël bëte ekaÿ epeşax ed gér ed ſiegw këni oŵac onëngwët el. Oŵac olo ar yël këno an fo kë nangënd, ax gi ex na ala ašëxe.»

End kayëta ir Amara and Catir ej

¹⁸ Nëgwënelo arolawën ar ex gér Amara and ex gér Catir an:

«Baxëtél er ko rend Asëniŵ ar Kaxanu in, ar gë bangës band ang xodux or xafa-xafa an do ar gë osapar or kë ſiegënd ang yawale ir lëxw këni gér xodux an.

¹⁹ Anang nang këme bandixa bandey ban, gë aŋana andey aŋ, gë ekwëta edey el, gë andiyen andey aŋ, do gë ebuŋa edey el. Anang nang këme bëte mëne bandixa bandey band gérégako ban ſiegënd gë bañanar ban.

²⁰ Barikan emat fo ex end ſuseli këmi ej: ga xwëtaya këyo Isabel, asoxari ar kë rend alawënel hi ko an. Xarak në enambeli ebi bëriyenin bëram bën ga këbi sëyalind eni

kwënda asëk alakirand fo in, do eni yambënd ſyas er oyel or häs kënëbi gér olaâ eŋ.

21 Asebën ſebën këmo amëd exo nëngwëtaxën dek cek ola orexém ol, bari aŋo ñandi ex na exo teb asëk alakirand fo in.

22 Wëno osexwëra or këjo ren në angawë këmo lapan do eni toro mbaŋ mëŋ gë bér këni rind orekar bën. Angëmëne anëngwët nëngwët këni ola orebën ol do eni teb beŋo, abi gi na eno.

23 Alawë këmëni lawë ōbaâ orexém ol eni nangéraxëna dek bamara baŋ mëne wëno awat këme watënd er ex gér yomb ir ala in, do gë er ex gér emékw in: banjëlan baŋ do gë oñandi ok. Do añaâ këmo wñaâ ala kala er riyeni ko in.

24 Barikan wën cek bér bayik na gér Amara and Catir, bér ax tef ex na oséyali osémbak olo bën, din an cala ex na en nang bend këni wacënd “Beconëson bend Sindan beŋ”. Ga re këme, edëbi ecëxe amun dëbin na.

25 Barikan fo er ſot kën in, dékayayin aye xali me yeli.

26 Ar kë xor an, ar lékayak andiyen andam xali gér ejata an, ayél këmo yél owun ol gér benëng dek.

27 Gë xwëlekwële ir owun ir ex dun këbi ſvana ebi kadacënd

do ang këni nëtënd ofeya fo këbi ſvana ebi nëtënd.

28 Ang yél ke Faba owun ak, ar kë xor an ayél këmo yél wëno bëte amal and oxeya an.

29 «Awa ar gë anëf an, baxëtëlexo de end këbi felënd Angoc and Kaxanu bér gér bamara eŋ!»

3*End kayëta ir Amara and Sarëdes ey*

¹ Ñëgwënëlo arolawën ar ex gér Amara and Sarëdes an:

«Baxëtél er ko rend ar gë bangoc banjongëbaki band Kaxanu in do ar lëkayak oŵal ocongoxi an: Anang nang këme bandixa bandey baŋ; aye nang këme mëne bela bën ašékw këni šékwënd ga këni yéland abëngw ey xarak ašësek ey.

² Perénal do keménindëbi bër kë re ex cës bën. Awat wat këme mëne bebér këy rind bën ax gi ex na ſenene gér ogës od Kaxanu, mëj ar xwën ke an.

³ Kwital ang wël këy do wā këy eyeyan ed Kaxanu ak. Kwétayal do nëngwëtalex dëk dëfek aniyen andey aŋ. Ang arek fo këme yeli, Angëmëne ay perëna ex na. Ay nang na apëxëd and fe këme yeli mi pënga.

⁴ Barikan bërëmar gér Amara and Sarëdes na, ani buyarën ex na banjëm bandebën baŋ. Bën banjëm bapeşax baŋo këni ūda ang wëno ak mi têféraxën gayik aýap ýap këbi.

⁵ Ata ar kë xor an mondako këno ūd banejëm bapeşax. Owac orexëm ol din ýegw këme, ame pëxwëc na gér akayëta and aniyen. Owac olo, afel këmëni fel Faba Kaxanu, do gë omeleka odexëm ok.

⁶ Awa ar gë anëf an, baxëtëlexo de end këbi felënd Angoc and Kaxanu bër gér bamara ej!»

End kayëta ir Amara and Filadelëfi ey

⁷ Ñëgwënëlo arolawën ar ex gér Amara and ex gér Filadelëfi an:

«Baxëtël er ko rend Awënëk in, ar dal an. Ar lëkayak acoketaya and Dafid an. Ar kë férêtënd do ala ax kor na exo përa an; ar kë férand do ala ax kor na exo pérët an:

⁸ Anang nang këme bandixa bandey banj. Aférêtén férêtén këmi ebët ed ala ax kor na exo përa el. Gayikwa wëj alékaya lëkaya këy eyeyan edam el ado bayik axi ñëmb ex na ojawë ok. Ay yaxëta ex na owac oram ol.

⁹ Ayël këmi yël bër gér amara and Sindan bën, bër kë rend Bëšewif exëni xarak ani gi ex na Bëšewif: anëgwës këni rind. Wëno kë ri eni yeli, eni poxi gér osapar oreys, do eni nang mëne aňan han këmi.

¹⁰ Gayikako awa wä käy ga re këme ey buňa gér toro, wëno dëj ki xaxa këdi ki wécan toro ind kë yowënd gér ngwën in, ebi dixën atëy dëk bela bër gér ebar ro bën.

¹¹ Wëno gogo këme yeli. Dëkayal aye er šot këy in, këdi ki xan ala acosa and angora anj.

¹² «Ar kë xor an, xëcar ko hi lëf gér Aciw and Kaxanu, bëte din axo can na. Gér mëj xëcar ijo këme ýégw owac or Kaxanu ol, gë or angol andexëm ol do gë owac onëngwët oram ol. Angol ajo ex Yerusalem ixash ir kë xaniw gér Kaxanu, elod yañ gér orën in.

¹³ Awa ar gë anëf an, baxëtëlexo dë end këbi felënd Angoc and Kaxanu bër gér bamara en!»

End kayëta ir Amara and Lawodise ej

¹⁴ «Ñégwënëlo arolawën ar ex gér Amara and ex gér Lawodise an:

«Baxëtël er ko rend ar ex ðal in, ar ex sede ir mokwëta enim an, ar ri këni gë Kaxanu ngwën an:

¹⁵ Anang nang këme bandixa bandey banj. Awat wat këme mëne wëj ay yem ex na, ay yëka ex na. Ndakaŋ ey yemëdo wa, ba ey yëkado wa!

¹⁶ Gayikako mërëxand fo hi këy, ay yem ex na, bëte ay yëka ex na, asëp këmi sëp. Ay bo na gér etëÿ edam.

¹⁷ Awa gayikako are këy rend: "Yama wëno ar gë napul an nde, anëka beta këme, obal axe gi ex na." Bari wëj dëj ay nang ex na mëne anëka xata ki, ar moñaw ey, axaŷénaxik ey, ašiŵëk ey do ar tëb gë eman ey.

¹⁸ Mëj këmi felaxënënd ey yow ey yëc kanje ir wënën këme gë xodux in, ey gixën ar gë napul. Yow ey yëc banjëm bapeşax, ey gixën ar ūufarak, mëj këy rëxëtaxën ašëfën ir tëb gë eman in. Bëte yow ey yëc bësan bër këy xoş gér bangës ey watéraxën.

¹⁹ Wëno, dëk bër han këmëni bën arexëra këmëni rëxérand, bëte awérësét këmëni wérësétënd. Awa kemenal gë emëkw edey el dëk, do nëngwëtël aniyen andey an!

²⁰ Awël nde, wëno gér ebët xwësa këme do këme sëmbënd. Angëmëne ala exe wël do exe pérëtën ebët el, alil këme lil mi yambëra, wëno gë mëj, do mëj gë wëno.

²¹ «Ar kë xor an, axetëna ke xetënad gér añëpara and owun oram, ang xor këme wëno do xetëna këmo Faba Kaxanu gér añëpara and owun orexém ak.

²² «Awa ar gë anëf an, baxëtëlexo de end këbi

felënd Angoc and Kaxanu bër gér bamara eŋ!»

4

End añépara and owun or Kaxanu eŋ

¹ Ga xucak eŋo, wat këme fol ebët yan gér orën. Ata wël këme ang ofarix or kerelon fo, oniŵ or ar yeyaneli baxe gér ūyanar ol ga kë re: «Yow yan ro, mi masin bend kë ūhatëgu ecan ecan beŋ..»

² Ataŋ, Angoc Amënëk aŋ fedaw ko gér ndam. Wat këme añépara and owun yan gér orën, do ala ga ūyepaxen ko.

³ Ar ūyepak an ko watind jing-jing ang ekaŷ ejekax ed këni ūwacënd ūsasëp do gë ed sarëdëwan fo. Do ūandiŵ in ga félék añépara and owun aŋ kë watind kal-kal ang ekaŷ ed emërod fo.

⁴ Ata xwët këni jey gér añépara aŋo, ūbañépara band owun alapem gë ūbanax. Ūyepaxen këni bëxarék alapem gë bëanax ga ūsudaraw këni ūbanjëm bapešax do ūsëxwaw këni oxamote or kanje or owun.

⁵ Ata gér añépara and owun and mérëxand kë wingarand, kë wëlind odiŵ, do gë ūhongëbër bond ekëman. Pab gë añépara aŋo kë ūhoband odambo ocongoki od ex ūbangoc ūbanjögëbaki band Kaxanu ok.

⁶ Gér lëngw ir añépara and owun aŋo bëte hik anjer, and kal-kal, ang anangoye fo.

Ler gér añépara aŋo, xwëšara këni ūbebëngw ūbebëanax, bëjo mérëxand, bëjo jey, do hi këni yer ūbangës fo: ūbaŋo gand lëngw, ūbaŋo gand epoy.

⁷ Ebëngw eýanar in hi ko ang yéraŋ fo, exinëm in ang engaş fo, esasën in ang dëexas ir ala fo, do enaxën in ang şambat ir kë sëgënd fo.

⁸ Bebebëngw bëbenax bëjo hi këni ala kala gë obafe ocongibat, do eman ej yer bangës fo: amëlëfélëf do gë amëfacëfac. Ciş wec këni ſyewerand mondako:

«Aŵenék, Aŵenék, Aŵenék exo Axwën Kaxanu, mëj Ar xorék beý dek an,

mëj ar hi bax, hik do ko yowënd an!»

⁹ Do bebebëngw bën, and këno yasënd ar ſyepak gér añëpara and owun në end enjaran, do gë or gapak orexëm ej, do and këno ſékwënd aŋ, ar kë liyand din ir din an,

¹⁰ bëxarék alapem gë bënanx bën eni poxi gér längw ir ar ſyepak gér añëpara and owun an, ar kë liyand din ir din an. Do sam eni cëxwëta oxamote or owun orebën oŋ eni kwët gér längw irexëm, do eni dend:

¹¹ «Aýap ſyap ki Kaxanu, wëj Axwën arebi an, wëj xwënék enjaran ej, or gapak ol do gë panga iŋ, wëj rik dek beý bën, gayik aýandi ſyandi ki rixën këy dek beber hik bën.»

5

End anobo do gë akayëta ej

¹ Ata gér ataxan and liw and ar ſyepak gér añëpara and owun, wat këme akayëta. Oñegw ok er hi bax oko amëlëfélëf, oko amëfacëfac.

Asařinan sabinan bani ſapakëta banjongëbaki gér akayëta aŋo gë bañolo band fëtën bani*.

² Wat këmo bëte meleka ir fangak mbaŋ, ga ko fem mondako: «Noŷo wa ŷap këjo exo daramët bañolo baŋ do exo dëkwët akayëta aŋ?»

³ Bari ala aŋo ñap bana exo dëkwët akayëta aŋo do exo wat oñëgw ok: ax gi ex na gér orën, ax gi ex na gér ebar, ax gi ex na gëd gér ebar.

⁴ Ata wëno këme sesënd mbaŋ gayik ala aŋo ñap bana exo dëkwët akayëta aŋ do exo wat oñëgw ok.

⁵ Barikan axarék abat re ko: «Tebël otes ok, yéraŋ ir gér ekun ed Yuda in, arandëwëra ar Dafid an, ŷap këjo. Axor ko xor exo daramët bañolo baŋ, ſapakëta banjongëbaki baŋ, do exo dëkwët akayëta aŋ.»

⁶ Ata gér ed hi bani ar ŷepak gér aňepara and owun an, gë bebëbëngw bebënax bën, do gë bëxarék bën, wat këmo mérëxand anobo nangëde aňaš ũaš bano fo. Wat këme gér anobo aŋo ofarix ocongoxi do gë bangës banjongëbaki band ex bangoc banjongëbaki band këbi lawëndërand Kaxanu dëk ebar baŋ.

⁷ Anobo aŋ ye ko xana ko akayëta aŋ gér ataxan and liw and ar ŷepak gér aňepara and owun.

⁸ And xana ko akayëta aŋ, bebëbëngw bebënax bën, do gë bëxarék alapem gë bënax bën lapaya këni mopoxi gér lëngw ir anobo. Ala kala lëkaya ko emangi, do gë angalama and kaŋe and ŷemën bani gë ašururu ir xwëšëna bani gë

---

* **5:1 5.1** Mondako bani fërand ſapakëta baŋ and këni lëkw aŋ këdi ko lëkwët ala.

angiri. Aşururu ijo wācayak cale ind bulunda ir Kaxanu ij.

⁹ Do ga këni ūyōkoyékan oxašax këni rend:
 «Wēj ūyap ki ey kana akayéta aŋ,
 Wēj ūyap ki ey daramët bañolo baŋ.
 Gayikwa añaš ūhaš bani ūadaxa,
 racëtaxën këyëbi gë oṣat orey oŋ
 bela bér enëng end ex yo,
 bela bér eyeyan ed ex yo,
 bulunda ir ex yo
 ebi kwénaxën Kaxanu.

¹⁰ Wēj racët këbi eni gi bér Kaxanu ir xwën këbo,
 bér owun obat, bëšadaxan do eni bëña ebar el
 dëk.»

¹¹ Bëte ga këme nëkon, wat këmëni
 bebëbëngw bebënan bën do gë bëxarëk alapem
 gë bënan bën ga xeta këni aňepara and owun
 aŋ. Wël këme odiw od omeleka ok ang exëni
 owaxe owaxe ak.

¹² Er bani xeýënd:
 «Anobo and ūhaš bano ūadaxa aŋ ūyapék
 exo kwën panga ij, gë napul in, gë orenik ol,
 gë ojaw ok, gë or gapak ol,
 gë enjaran ej do gë obetak ol.»

¹³ Bëte dëk bér hik yaŋ gér orën bën, bér gér
 ebar bën, bér gëd gér ebar bën, bér polo gér
 angwëngw bën do bér gér ed hik yo bën, awël
 bamëni wëlend ga këni re:

«Ar ūyepak gér aňepara and owun an do gë anobo
 aŋ,
 xwënék obetak ol do gë or gapak ol,
 enjaran ej, do gë owun ol din ir din!»

14 Ata þebþengw þebënax bën këni yakand: «Amen!» Bëxarék bën foxi këni enëbi cale.

6

End edékwt ed ikayëta ej

1 Ata wat këmo anobo aŋ ga laramët ko añanar ikayëta ind lëkw bani do laram bani gë bañolo bakëlëbëd banjongëbaki inj. Wël këme ang ekëman fo oniň or ebëngw eýanar ol gér þebënax ga ko re: «Yow!»

2 Ata wat këmo fanac ifeşax. Ar ſëpaxën banjo an lëkaya ko atumb do yël këno ekamote ed owun do ye ko ang ar xorék fo exo korëgu bëte.

3 And laramët ko gér ed laram bani akinëm aŋ, wël këmo ebëngw exinëm in ga ko re: «Yow!»

4 Ata ſanayaw ko fanac išëxe iwarax, ang xodux fo. Ar ſëpaxën këjo an yël këno duxuma išakax do gë ojavë od exo dëxétaxën aketëxeta and gér ebar ro aŋ, eni dawëraxën bela bën.

5 And laramët ko gér ed laram bani atasën aŋ, wël këmo ebëngw esasën in ga ko re: «Yow!» Ata wat këmo fanac ibanax. Ar ſëpaxën këjo an lëkaya ko acariya and eyamb gér ataxan.

6 Do wël këme ang oniň fo mërëxand ir þebënax bëjo ga kë re: «Acariya and bële kala, kodì keme do bacariya batas band orës, atama amat and kodì. Barikan kërey nëxen na ogu oŋ do gë ngoy inj!»

7 And laramët ko gér ed laram bani anaxën aŋ, wël këmo ebëngw enaxën in ga ko re: «Yow!»

8 Ata wat këmo fanac ir ſyanin-ſyanin, ar ſëpaxën këjo an këno wäcënd «Ecës», do këni

lanjetarand gë wur ir bësësëk in. Yël këno owun or bebët ibat gér owebët onax od ebar, ebi nemin bela bën gë duxuma in, gë enjo ej, gë ocëxwëra ok, do gë oŵacar or gér apuỹ oj.

⁹ And laramët ko gér ed laram bani anjoxën anj, wat këme dila gér angëb benjëw bënd bér law kënëbi né end ga lëkaya bani, do bani reyarand osede or Kaxanu bej.

¹⁰ Axeý bani xeýend mondako: «Axwën, wëj awënëk an, do wëj ar dal an, xali niye wa këy sëni eyëbi kitixën bela bér gér ebar ro bën? Xali niye këyëbo wâšan bér law këbo bën?»

¹¹ Ata yël kënëbi ala kala acud apeşax do fel kënëbi eni ceni tékér xali eni ɳatëgu dëk bëcandaŵ bënd gér andiyen and Kaxanu bën, do gë dëk bëmaýe bëndeþën bënd kënëbi law ang bën ak bën.

¹² Ata and laramët ko gér ed laram bani anjongamatén anj, wat këme andëgél and ebar atém. Eñan ej banëngék gim-gim, ang anjëm amanax fo facaw in dëk warék wiridid, ang ošat fo.

¹³ Owal oj xwëcëtarawék gér orën ang ondan ond wininëk ekoc etém fo, do wëcëguk gér ebar.

¹⁴ Orën ol lëkwayak ang këni lëkwënd akayëta fo, osënd oj do gë ošir oj rëxëtak gér ed hi bax.

¹⁵ Bemun bënd gér ebar ro bej, bér gapak bën, gë bëlëngw bér ocoroda bën, gë bér gë napul bën, gë bér gë ojaw bën, gë okadëp ok dëk, gë bér ax gi ex na okadëp bën ſaféra këni gér okel do gér bangaý band gér osënd.

¹⁶ Do gér ed ſaféra këni, këni felënd osënd oj do gë bangaý banj: «Wëcaninëbo, coninëbo caw,

këdi këbo wat ar ſyepak gér añépara and owun an, këdi këbo wécan oxoý or anobo ol.

¹⁷ Gayikwa akey atém and oxoý orebën aŋ, anéka ḥatéguk, do noyo këjo fece?»

7

End bulunda ir Kaxanu eŋ

¹ Ga xucak eŋo, wat këmëni omeleka onax ga xwëšara këni gér owebët onax od ebar. Bën séra bax oxoc onax or ebar oŋ këdi kë xoc, ax gi ex na gér ebar, ax gi ex na gér angwëngw, ax gi ex na në atëx.

² Ata wat këmo gand apën-eñan meleka išëxe ga ko šëg end orën eŋ. Er lëkëya baxo nanganëme ir Kaxanu in, mëŋ ar ex afëngw an. Ga ko xeý këbi rend omeleka onax od šëñëta babi eni nëxen ebar el do gér angwëngw ok:

³ «Këren dinan na eñenjénax ebar el, gë angwëngw aŋ, gë batëx baŋ, xali mëni paý edin ed nanganëme el gér eyiý bériyenin bér Kaxanu, mëŋ ar xwën këbo an.»

⁴ Ata wël këme yëgwe hi bani bér gë nanganëme bën: owëli këme gë ofëxw onax gë bënax dëk gér bandëwëra band Bëyisérayel. Er hi bani bér gë nangënëme bën:

⁵ gér andëwëra and Yuda, bela owëli epëxw gë bëxi

gér andëwëra and Ruben, owëli epëxw gë bëxi
gér andëwëra and Gad, owëli epëxw gë bëxi;

⁶ gér andëwëra and Aser, owëli epëxw gë bëxi;
gér andëwëra and Nefétali, owëli epëxw gë bëxi;
gér andëwëra and Manase, owëli epëxw gë bëxi.

⁷ Gér andëwëra and Simewoŋ, owëli epëxw gë bëxi;
 gér andëwëra and Lewi, owëli epëxw gë bëxi;
 gér andëwëra and Isakar, owëli epëxw gë bëxi;
⁸ gér andëwëra and Sabuloŋ, owëli epëxw gë bëxi;
 gér andëwëra and Yosef, owëli epëxw gë bëxi bër gë nanganëme;
 gér andëwëra and Benjëšame, owëli epëxw gë bëxi.

End amëxwér and gér lëngw ir Kaxanu en

⁹ Ga xucak enjo, wat këme amëxwér atëm and bela bër ekun ed ex yo, enëng end ex yo, bulunda ir ex yo do bela bër eyeyan ed ex yo, ala axo kor dona ebi pën. Axwëšara xwëšara bani gér lëngw ir ar ſëpak gér añëpara and owun an, do gë lëngw ir anobo. Bocud bopeşax šudara bani do lëkayara bani benid.

¹⁰ Mondako bani xeýend: «Apexa aŋ gér Kaxanu ex, mëŋ ar xwën këbo an, mëŋ ar ſëpak gér añëpara and owun an, do gér anobo!»

¹¹ Ata omeleka ok dek xwëšara këni jey añëpara and owun aŋ, gë bëxarék bën do gë bebëbëngw bebënax bën. Ata foxira këni eyiý el njës gér ebar gér lëngw ir Kaxanu.

¹² Ga këno šale, këni rend: «Amen! Obetak ol, gë enjaran en, gë orenik ol, ecëkwan el, gë or gapak ol, gë panga iŋ do gë ojaw̄ ok, Kaxanu, mëŋ ar xwën këbo an, xwënëk din ir din! Amen!»

¹³ Ná ex wëka ke axarék abat: «Nobën ex wa bela bër gë bocud bopeşax bëjo? Feye wa xaniw këni?»

14 Yaka këmo: «Oko Ŝaca, wëj anang nang këy!» Ata re ko:

«Bën ex bër xaniwëk gér toro itém bën.

Aneb neb këni bocud bondebën boŋ,

Awunëta wunëta këni gë oṣat or anobo oŋ.

15 Mëj xwëšaxën këni

gér lëngw ir añépara and owun and Kaxanu do këno ŝalerand ciš wec gér Aciw andexëm.

Ar ſepak gér añépara and owun an këbi xaxa gér ed lëg ko;

16 din abi kor na enjo, din abi tel na men;

oyat abi cor na, ayëka abi di na.

17 Gayikwa anobo ex mérëxand ir gér ed ex añépara and owun aŋ, këbi ſana ebi kafacënd.

Awëla këbi ſana ebi mëland gér bañësa, gér ed ex men ond aniyen.

Do Kaxanu ebi pëxwécënënd dék ongwën oŋ gér bangës bandebën.»

8

End edaramët ed anjongakinëm ej

1 Anobo aŋ, and laramët ko gér ed laram bani anjongakinëm aŋ, yerirak gér orën ipëxëd.

2 Wat këmëni omeleka ocongoki od kë xwëšand gér lëngw ir Kaxanu ok. Yél kënëbi okereloŋ ocongoki.

3 Ata yow ko meleka iſëxe, xwëša ko ler gér angëb do lëkaya ko ipeya ind kaŋe ind bani ſoraxënënd aſururu ir xwëšëna bani gë angiri in. Yél këno aſururu ir mbaŋ exo cor ex bararaxën gë cale ind dék bëwënëk iŋ gér angëb

and kañe and ex gér lëngw ir añëpara and owun.

⁴ Ga kë šëni ašururu in gér ataxan and meleka, kë yend gë cale ind bëwénëk ij yan gér Kaxanu.

⁵ Meleka in wëd ko ipeya ind këni šoraxënënd ašururu ij, xëñëna ko pëxw oÿen or gë xodux or wëdëgu ko gér angëb oñ, do lap ko gér ebar. Atañ wëlik oxëbér or ekëman, gë odïw, wingarak bandanjëm do ebar el rëgëk.

End okerelon̄ ocongoki eñ

⁶ Ata omeleka ocongoki od lëkaya bax okerelon̄ ocongoki ok këni xëñënand eni parix.

⁷ Meleka iÿanar in farix ko kerelon̄ in. Wëcëguk gér ebar bebér ang oxaÿ do gë xodux ga bararék gë ošat oñ. Ata ang šetërek ebar el obebët otas ak, bebët ibat ſegëk dëk gë batëx ak do gë ondës ocëkët ak. ⁸ Meleka ixinëm in farix ko kerelon̄ in. Wëcëguk er ang atënd and gë angodux gér angwëngw. Ata angwëngw añ ang šetërek obebët otas ak, men oñ nëngwëtak ošat bebët ibat.

⁹ Ata šesëra këni bebëngw bër bax liyand gér bebët ir nëngwëta bax men oñ ošat. Bëte nëxenarak okuluñ od hi bax na ok.

¹⁰ Meleka isasën in farix ko kerelon̄ in. Wëcëguk amal elod gér orën do kë ſegënd ang enjeb fo. Ang šetër bax oyeb ok do gë bañësa band men bañ obebët otas ak, amal añjo wëcëk gér bebët ibat.

¹¹ Amal añjo këni wäcënd «Pošoñ iwax». Ata men oñ wak bebët ibat, do bela bëranjëm šes këni and ſeb këni añ.

¹² Meleka inaxën in farix ko kerelonj in. Eñan enj, gë facaw̄ in do gë owäl oñ lobërak beþët ibat. Ata goyat in baþëtak mar ekërikëran el do gëmëd in hik mondako fo.

¹³ Ga këme nëkon, wat këmo ñambat ga songina ko yan gér orën do ko xeþënd: «Kata! Kata! Kata këbi fënga bér lëgék gér ebar ro bën and këni farix kerelonj omeleka otas od bayik aŋ!»

9

¹ Meleka icoxën in farix ko kerelonj in. Wat këme emal ga wëcëguk gér ebar elod gér orën. Emal elo fëxwën këno acoketaya and ambëxw atiþwax aŋ.

² And férët ko atënda and ambëxw atiþwax aŋ, kë ñanënd okwëcën ond ang angodux fo. Eñan enj ñamëdfanëk gë okwëcën ond xëñ bax gér ekoc oñ.

³ Ata gér okwëcën onjo këni ñanënd owure, xul këni ebar el dek. Yël kënëbi ojaw̄ od ang ekwël ed kë yexërand gér ebar fo.

⁴ Fel kënëbi enëbi ñatënd bela bér gë nanganième ir Kaxanu këm gér eyiý bën fo, bari këreni dinan na eñéjënañ ondës ond lëgérak gér ebar oñ, gë ñebëlëg bën, do gë opat od ñatëx ok.

⁵ Er fel banëbi enëbi narënënd anarën fo bela bën xali ex nëka opacaw̄ oco, bari kërenëbi ñawënd na. Banjaten bandebën baŋ ang band ekwël fo yambën bax.

⁶ Ata bakey ñaŋo, bela bën mocala këni ſana eni caland ecës el, aÿandi këbi ſana ebi ſandind

eni cës, bari ani cës na. Ecës el mongër këbi ūyana ebi gérënd.

⁷ Er hi bani owure olo ang opanac od fokéra kënëbi ond gér emer fo. Gér ogaf odebën bax watind bebér ang oxamote or owun or kañe, do odëxas odebën ok hi bax ang od bela fo.

⁸ Omban ondebën oñ ašak šak bax ang ond bësoxari fo, do oyënga orebën oñ ang or ojérañ fo.

⁹ Gér owëkw orebën xapa bani bapëxw band dun, do obafe odebën ok axëbér bax xëbérënd ang ocaret od këni lasënd opanac odanjëm od kë wélënd gér emer fo.

¹⁰ Oceb odebën ok ang benjif bënd oxwël fo hi bax. Gér oceb oko hi bax ojaw̄ od banëbi yambéninaxënënd bela ok xali nëkak opacaw̄ oco.

¹¹ Emun endebën eñ ex meleka ir gér ambëxw atiwx in. Owac orexém ol ex gë eyeyan ed Bëshewif el: «Abadoñ». Do gë eyeyan ed Bëgërek el: «Apoliyoñ», mëne ngëj «Anemin an».

¹² Kata iñanar in xucak, bayik ex yow bëtäm beki bëcëxe.

¹³ Meleka icongibatën in farix ko kerelon in. Wël këme oniñ gér oparix onax od ebax gér owaw̄ onax or angëb and kañe and ex gér lëngw ir Kaxanu añ.

¹⁴ Oniñ olo baño felënd meleka ir gë kerelon in mondako: «Pëtélëbi omeleka onax od xap kënëbi gér yeb isëm ir këni wacënd Eférat ok.»

¹⁵ Ata fët këbi omeleka onax od bax sënind apëxëd ajo, akey ajo, do iniy ino ok, enëbi dawaxën bela bën amëxwér amat, gér batas.

16 Wël këme yëgwe hi këni ocoroda od gë opanac ok: owaxe okeme oki.

17 Mondako wat bamëni gér lakeli opanac ok do gë bér ſüpaxën babi bën. Er xapa bani ſapëxw band dun band war bax ang xodux fo, band hi bax ang ekaý ed yaseňet fo do band ang mungu fo. Ogaf od opanac oko er hi bax ang od ojéraŋ fo. Gér osëý orebën bax ſanënd xodux, gë okwécen, do gë mungu.

18 Ata betém betas beño law̄ këbi bela bën amëxwér amat gér batas gë xodux ol, gë okwécen, do gë mungu, ond bax ſanënd gér osëý or opanac onj.

19 Gayikwa ojaw̄ od opanac oko gér osëý do gér oceb odebën ebax. Oceb oko ang bandën fo bax do hi bax gë ogaf do gë oko banëbi yambëninënd bela bën.

20 Bela bëšëxe, bér bayik abi daw̄ bana betém beño bën, ani teb bana ecale ed bebér bani rind bën el, ani nëngwët bana ola orebën ol, xali eni teb ekëla ed bëyél el. Ani teb bana olaš or kanje onj, or kodí onj, or yawale onj, or oxaý onj do gë or ex otëx onj. Xarak olaš onjo ax watérand na, ax wëlérand na, ax yexérand na.

21 Bela bëjo ani nëngwët bana ola orebën ol xali eni teb bamena þano: edaw̄er el, gë obanji ol, gë asék alakirand fo in do gë orek ol.

10

End meleka in do gë ikayëta eŋ

1 Ata wat këmo meleka ifangak ga ko fedaw elod gér orën ga labaya ko gë anjar, do ſandiŵ in

hik jey gér gaf irexém. Dëxas in kë ÿegénd ang eñan fo, do owonëng orexém oñ hik ang okécar od gë xodux fo.

² Lékaya ko gér ataxan ikayëta ind lëkwët baxo. Xwëša ko, sapar ir liŵ in gér angwëngw do ir ſame in gér ebar.

³ Ata xeý ko ang enjéra ed yéraŋ fo. And xeý ko aŋ, yaka këño oxëbér ocongoxi or ekéman oñ.

⁴ And yeyanék oxëbér ocongoxi or ekéman aŋ, këme xëñénand me ñëgw er wël këme in. Barikan wël këme oniŵ gér orën ga kë re: «Cësinalil end rek oxëbér ocongoxi or ekéman eŋ, kërey ñëgw na.»

⁵ Ata meleka ir wat bambo ga xwëša ko gér angwëngw do gér ebar in, yén ko ataxan and liŵ aŋ end orën eŋ.

⁶ Yaşar ko gér oŵac or ar kë liyand din ir din an, ar rik orën an do gë dæk bebér gér orën bën; ar rik ebar an do gë dæk bebér gér ebar bën; ar rik angwëngw an do gë dæk bebér gér angwëngw bën. Meleka in re ko: «Endey eno gogo kë ūatëgu, ax nëka na!»

⁷ Barikan gë bakey band ko farix kerelonj meleka icongixiném baŋ kë ſonëtaya end Kax-anu eŋ ang nangën babi elod anëka fo bëriyenin bërexém bën, bélawënel bën.»

⁸ Ata oniŵ or yeyaneliw baxe elod gér orën ol, fel ke gašëxe: «Yel ey kana ikayëta in gér ataxan and meleka ir xwëšak gér angwëngw do gér ebar in.»

⁹ Ye këme gér meleka, do fel këmo exe yël ikayëta in. Yaka ke: «Medël ey gël, ang dingën

fo kë ſyew gér etéy edey. Barikan awa kë wa gér acél andey.»

¹⁰ Wed këme ikayéta inj gér ataxan and meleka do hél këme: ſyewék ang dingén fo gér etéy edam. Barikan and hél këme aŋ, acél andam aŋ wak.

¹¹ Ata fel këne: «Afo ey yeyanënd ang alawënél fo bənd këbi hi bəla bən obulunda odanjém, gë benëng bəndanjém, gë oyeyan oranjém, do gë bemun bəndanjém.»

11

End otede oki ej

¹ Ata fëxwën këne ošét do re këni: «Kanil ey tëyi Aciw and Kaxanu aŋ ang ſyangék ak, gë angëb aŋ do eyëbi pën bér kë ſalend lëf na bën.

² Barikan yangana ir fac ir Aciw and Kaxanu in, tebél mondako fo. Kërey tëyi na gayik benëng becëxe bən sebën kënëbi. Bën kë wëñéra angol amënék aŋ opacaw ofëxw onax gë oki.

³ Ayël këmëni otede oki odam ok eni yeyanënd ang bélawënél fo bəy bën. Gë ojabote këni fəlaya do enëbi nangén bəla bën end Kaxanu ej në bakey wëli gë okeme oki gë ofëxw ocongebat.»

⁴ Otede oki oko ex bañarëka baki bən, do gë odambo oki od hik gér lëngw ir Axwën ebar ok.

⁵ Angëmëne ala eno ſyandi ebi yambënin, xodux kë ſan gér oséy orebën, do enëbi gél bérangoŷéra gë bën bën. Eyo mondako ko ſës ar këjo ſyandi ebi denan eñenjénax an.

6 Aşot şot këni panga ind eni përa orën ol kërex tēb na dëk bakey band kënëbi nangën end Kaxanu banj. Axor exëni eni nembët men oñ oşat do eni di beñigënatik bend ex yo gér ebar nand këbi ūandi yo.

7 And këni fañ osede orebën añ, emacar end kë ūanëgu gér ambëxw atiwx eñ ebi mereli, ebi kor do ebi daw.

8 Ata exo ūanjëta beman bend otede oki beñ gér fëña isëm ir gér angol atëm. Angol ajo ex, gér owat or Kaxanu, Sodom do gë Misëra, na gér ed fika bano Axwën arebën na.

9 Bela bér bulunda ir ex yo, gë bér enëng end ex yo, gë bela bér eyeyan ed ex yo, gë bér ebar ed ex yo awat këni wat beman bendeñen beñ bakey batas gë tékér do ala ano teb na ebi mëxwëta né ūeg.

10 Bela bér lëgëk gér ebar bën ga nëngandëra këbi end ecës edebën eñ këni rixënëd ofëna xali eni yélérëra beñ gayik bëlaŵënel bëxi bëjo așëndën sëndën banëbi.

11 Ga xucak bakey batas gë tékér, angoc and kë yélënd and aniyen añ, xaniwëk gér Kaxanu, lil këbi do xwëşan këbi ceg. Ata yëdara këni mbañ bér babi wat bën.

12 Wël këni elod gér orën, oniñ osëm ga këbi fel: «Yowën yañ ro!» Ye këni gë anjar añ yañ gér orën do bérangoýëra andebën bën wat kënëbi.

13 Ata amëd ajo dëj hik angëmëgëm atëm gér ebar do ang ex owebët epëxw od angol ok, bebët ibat wëcëk. Nemira këni bela owëli ocongoki né end angëmëgëm ajo. Bér bayik bëbëngw bën

yëdara këni, do šekw këni enjaran end Kaxanu
enj, mën ar gér orën an.

¹⁴ Kata ikinëm ij anëka xucak, gogo kë ūatëgu
itasën in.

End kereloj icongixinëm ej

¹⁵ Ata meleka icongixinëm in farix ko kereloj
in. Wëlik gér orën odiw otëm ga kë re:

«Owun or ngwën ol,
Axwën arebi an xwënëk
do gë Kërisët irexëm,
din ir din ko wun!»

¹⁶ Bëxarék alapem gë bënax bér ūëpa bax gér
bañepara band owun, gér lëngw ir Kaxanu bën,
foxi këni eyiý el njës gér ebar,

¹⁷ do këni rend:
«Ayeri këy Axwën Kaxanu,
wëj ar xorék beý dëk an,
wëj ar hik do hi bay,
gë panga itëm indey ij wun këy.

¹⁸ Axoýen xoýen këni benëng bej,
barikan gérégako yowék oxoý orey ol,
amëd and këyëbi xiti bësëk aŋ,
eyëbi pupa bëriyenin bërey bën,
bëlawënel bën, gë bëwënëk bën
do gë bér fëbék oŵac orey bën, hik bér gapak
bën,
hik bërëtoc bën do eyëbi nemin bér kë nem-
inënd ebar bën!»

¹⁹ Aciw and Kaxanu and hik yan gér orën aŋ
férëtayak, watik lëf kangara ir eter in. Ata
wingararak, wëlik odiw, gë oxëbér or ekëman,
ebar el rëgék do kë wëcënd bebér ang oxaý.

12

End asoxari do gë fato ej

¹ Ata nanganëme isäm ſanayak gér orën: asoxari ar ſudak eñan ej, facaw̄ in dila, gér osapar orexém do ſexwa ko ekamote ed owun ed gë owäl epëxw gë oxi.

² Gë acél ebaxo do and ſaték orëw aŋ, ko xeýend ayambën in do gë toro ind orëw iŋ.

³ Šanayak bête gér orën nanganëme išexe: fato isäm, ir war bax ang xodux fo, ir gë ogaf ocongoki do gë ofarix epëxw. Er hi bax næ gaf kala ekamote ed owun.

⁴ Gér obeböt otas od owäl or gér orën, fat ko ibat gë ſeb irexém in do lapëgu ko gér ebar. Ata fato in buna ko, fabér keni gë asoxari ar orëw an, eŋo gélaxen itox iŋ sam eŋo dëw.

⁵ Rëw këŋo itox itošan, ind këbi xadac benëng beŋ cek gë xwëlekwéle ir dun*. Na Kaxanu wëla këno itox iŋo ler gér ndexém, ler gér añepara and owun andexém.

⁶ Asoxari an cēŋ, hér ko d'up gér ladawe, gér ed xëñenan banjo Kaxanu exo gix, gér ed këno lëbax bæký wëli gë okeme oki gë ofëxw ocongebat.

⁷ Ata fëték emer gér orën. Mišel gë omeleka odexém ok keni wërend gë fato in. Bête fato in do gë omeleka odexém ok wëreli kënëbi.

⁸ Ga xor kënëbi, fato in gë odexém ſan keni næ er keni hi yaŋ gér orën.

⁹ Ata lapëgu këno gëd, fato isäm in, andën akarék aŋ, and këno wëcënd ſabucara, do

* **12:5 12.5** Xwëlekwéle ir dun ijo wëcayak owun or ſibék mbanj

Sindan aŋ, and këbi yifand bela bër gér ebar aŋ.
Lapëgu këno gëf gér ebar ro, mëŋ gë omeleka
odexëm ok.

¹⁰ Ata wël këme oniŵ osëm yaŋ gér orën, ga
kë re:

«Gérégako anëka ĩatëguk apexa aŋ,
gë panga iŋ, gë owun or Kaxanu ol,
mëŋ ar xwën këbo an
do gë owun or Kërisët irexëm ol.
Gayikwa anëka lap këŋo gëd,
aléxw ar bëmaŷe bëndebi an,
ar babi lëxwënd ciš wec gér Kaxanu,
mëŋ ar xwën këbo an.

¹¹ Barikan bën, axor xor këno gë oṣat or anobo
oŋ

do gë eyeyan ed osede orebën el;
ani ḷan ex na némëc aniyán andebën aŋ
ado ga banëbi wesand
mëne alaw kënëbi law̄.

¹² Wën bër gér orën bën,
wën bër lëgék fën bën,
nëngandéralenjun.

Barikan etém hi këŋjun
wën bër gér ebar bën do wën bër gér angwëngw
bën,
gayikwa ſabucara in anëka ſélali ko gë oxoŷ
osëm
ga nang ko mëne baley band bayi këŋo ban
bapénefène fo ex.»

¹³ And wataya ko fato in mëne anëka lapëgu
këno gëf gér ebar aŋ, sëf këŋo asoxari ar rëw
këŋo itox itošan an.

¹⁴ Ata asoxari an yël këno obafe oki od ſambat
isëm ok exo cëgaxën gér ladawe, gér wur

irexäm, gér ed këno lëbax bëniy bëtas gë tékér, gér ed bayik ajo ɳatën na andën aŋ.

¹⁵ Andën aŋ wis ko men ang oŷém fo gand epoy ed asoxari eno mélaxën.

¹⁶ Barikan ebar el rëca këŋo asoxari an do hëlük oŷém or wis baxo fato ol.

¹⁷ Ga logën këŋo end asoxari ajo eŋ, fato in ye ko ebi merelix bërandëwëra and asoxari bën, bër fëbék bapela band Kaxanu do këni reyarand osede or Yesu bën.

¹⁸ Ata funa ko gér edfini ed bëŋa ir angwëngw.

13

End oŵacar oxi eŋ

¹ Ata wat këmo emacar end gë ofarix epëxw do gë ogaf ocongoki, ga ſépétaw ko gér angwëngw. Er hi bax në farix kala ekamote ed owun, do ÿégwëra këni gér ogaf odexäm, omac od këŋo ſirënd Kaxanu.

² Emacar end wat bamō eŋ, ang ecaw̩ fo hi baxo, osapar orexäm oŋ hi bax ang or andaŵ fo do etéy el ang ed yéraŋ fo. Fato in yél këŋo panga indexäm iŋ, owun orexäm ol do gë or gapak osém.

³ Gaf ibat irexäm in mbaŋ sembaŷ bax, ecës el fo bayi bax. Barikan afak fak baxo.

Ata ga babi ſaranënd end emacar eno eŋ, dek ebar el këŋo ſéfend.

⁴ Afoxi bani foxind gér lëngw ir fato, eno calexën gayik mëŋ yél baŋo owun ol emacar en. Afoxi bani foxind bëte gér lëngw ir emacar eno calexën do eni dend: «Noŷo wa ex ang emacar eno? Do noŷo kë xor eno mereli?»

5 Ata emacar eno ſot ko etëý ed bax yeyanënd gë ndafenan do gë ed këjo ſirënd Kaxanu. Aſebën ſebën bano owun ol xali opacaw̄ ofëxw onax gë oki.

6 Emacar enj ga h̄ebëta ko, këjo ſirënd Kaxanu maſ gë eyang edexäm ak, këbi renarand mëij do gë bër lëgëk gér orën bën.

7 Aſeb ſeb bano bëte ebi mereli bër ex bulunda ir Kaxanu bën xali xor këbi. Ayël yël bano panga ind ebi bëña ebar el dek: ekun ed ex yo, gë bulunda ir ex yo, gë bela bër eyeyan ed ex yo do gë enëng end ex yo.

8 Ata dek bër lëgëk gér ebar bën, bër bayık omac odebën ani ñëgw ex na gér akayëta and aniyan and anobo and ſadaxa bano elod ga ÿanak ngwën anj, afoxi këni ÿana eni poxind gér lëngw ir emacar eno calexën.

9 Awa ar gë anëf an, baxëtëlexo de!

10 Ar ebax eno mëla oxadëp an,
awëla këno wëla gér oxadëp.

Ar ebax eno daw̄ gë duxuma an,
alaw̄ këno law̄ gë duxuma.

Mëj ex, bëwënëk bën,
aÿap ÿapék eni buñand, këreni teb na ekwëta
el.

11 Ata wat këmo emacar ecëxe ga ſanëgu ko gér ebar. Bëparix bëki ſot baxo ang anobo fo, do baxo yeyanënd ang fato fo.

12 Panga ind emacar eñanar inj ſot baxo do baxo rind becarax gér lëngw ir emacar eno. Anëýali babi nëýalind dek bela bër lëgëk gér ebar bën eno calend emacar eñanar enj, end sembaý bax ðam gér ecës, bari fak ko enj.

13 Emacar ekinëm enjo becarax betëm baxo rind xali fedaliw ko akey amat, ogës od bela, xodux ol elod gér orën xali gér ebar.

14 Mondako babi nambelind bér lëgék gér ebar bën gë becarax bend seb bano exo dind gér längw ir emacar benj. Afel babi felënd eni di edaâs ed ang eñaâw end emacar end sawâ bano gë duxuma do fakëta ko gér aniyen ej.

15 Aot sot baxo panga ind exo nëngwët edaâs elo xali ex yeandërand, do ebi dawënd dek bér ax poxind na eni cale eñaâw end emacar eñanar bën.

16 Anëýali babi nëýalind bela bën dek, hi këni bér gapak, bérëtoc, bér gë napul, bëxaÿénaxik, okadëp, bér ax gi ex na okadëp, eni ma enëbi din ala kala nanganëme in, bérëmar gér ataxan and liw, bëjo gér eyiý.

17 Yama ala abax xor na wa exo yécéra beý ba exo pandëra cotérëxe nanganëme in, owâc or emacar ol ba nimëro ir owâc orexëm in.

18 Awa ro, orenik wëkak. Ar gë onden an, calalexo exo nang er wäcayak nimëro ir emacar in. Gayikwa nimëro ir ala ex do er ex: «Okeme ocongibat gë ofëxw ocongebat gë bënjongimat.»

14

End oyékan or bëwënëk ej

1 Ata wat këmo anobo aŋ mo kwësha yan gér etënd ed Siyon ga xeta këno bela owëli keme gë ofëxw onax gë bënax bér šotëk nanganëme ir owâc orexëm in do gë or Sëm in, gér oyiý orebën.

² Wël këme gér orën oniŵ or ang oŷém fo, or ang oxébér or ekëman etém fo. Do angoŋ and bame wélend aŋ hi bax ang and bësëmb bér bemangi bendanjém fo.

³ Bela bëjo aŷew bani ŷëwënd oyëkan oxašax gér längw ir aňíepara and owun do gér längw ir bëbëbëngw bebénax, do gér längw ir bëxarëk. Bela owëli keme gë ofëxw onax gë bënax bér racët këbi Kaxanu gér ebar ro bën fo bax ŷëwënd oyëkan olo. Gabatak ax kor bana exo täya oyëkan olo.

⁴ Bën anëbi nang ex na bësoxari, ani buyarénaya ex na gë bën. Bën këjo sëfarand anobo aŋ gér ed ko ye yo. Kaxanu racët këbi mérëxand ir bela eni gixën bëyanar bér xwën kënëbi mëj do gë anobo aŋ.

⁵ Do gér osëý orebën, enëgwëš ax gi ex na. Etëmbak ax gi ex na gér ola orebën.

End omeleka otas eŋ

⁶ Ata wat këmo meleka išëxe ga ko sëgëra yan gér orën. Atëfétan and din baxo xëñénand ebi nangën bela bér lëgék gér ebar bën, gë enëng end ex yo, gë ekun ed ex yo, gë bela bér eyeyan ed ex yo do gë bulunda ir ex yo.

⁷ Ga ko xeý ko rend: «Yëdayindëno Kaxanu do cëkwindëno gayikwa anëka hætëguk apëxëd and ko xiti ngwën aŋ. Poxiyindën eno calexën ar rik orën, gë ebar, gë angwëngw, do gë bañësa band men an!»

⁸ Meleka ixiném sëfëgu këjo iýanar in do ko rend: «Anëka næxenak, anëka næxenak, angol

atäm and Babilon aŋ! Mëŋ yëla këbi ngoy ind eñac endexäm inj cæk bënëng bënd bela bëŋ*.

⁹ Meleka isasën sëfëgu këbi oki oñanar ok. Ga ko xeŷ ko rend: «Angëmëne bela eno calend emacar ej, gë edaâ ed wätilali këno el, do angëmëne eni cot nanganëme irexäm in gér oyiy ba gér bataxan,

¹⁰ ašeb këni ſeb bën bëte oxoŷ or Kaxanu ol ang ngoy fo. Ang ngoy inëmbarëx fo kënëbi xatën andëmba aŋ cëm. Asoro këni ūana eni torond polo gér xodux, gér mungu gér lëngw ir omeleka omënëk, do gér lëngw ir anobo!

¹¹ Din ir din kë ūana ex cénind okwëcën ond xodux or këbi ūorënd bër këjo ūalend emacar do gë edaâ ed wätilali këno bën. Hik gëmëd, hik goyat, ani ūana na eni teyëtand toro inj. Mondako fo këjo hi ala ar ūoték yo nanganëme ir oŵac orexäm in.»

¹² Mondako ex, ebuña ed bëwënëk el, ed bër kë ūefend bapela band Kaxanu do xwëta këno Yesu bën.

¹³ Ata wël këme oniw yan gér orën ga kë re: «Ñëgwël: “Nëngandëralebi bësëk bër xwëta këjo Axwën do ūs këni elod gérégako bën!” Angoc Amënëk aŋ ga re ko: “Iyo, teyëtalexëni bandiyen bandebehñan gayikwa në etëfa ebi bandixa bandebehñan yan!”»

End ekanara ed bëbër gér ebar ej

¹⁴ Ata wat këme aŋar apeşax, do gér aŋar aŋo ūepa ko ar ang asëniw ar ala fo. Ekamote

---

* **14:8 14.8** Gér oñëgw odëmar er ūegw këni mëne ngoy ind oxey or eñac endexäm inj.

ed owun ed kaŋe ſexwa baxo, do lëkaya baxo xorom iñakax.

¹⁵ Ga ſanëgu ko meleka iſexe gér Aciw and Kaxanu, ko xeýend gand ar ſepak gér aŋar: «Medél xorom in, ey ɻašaxen bebeř gér ebar bën gayik anéka ſegék, anéka hñaték ekana el.»

¹⁶ Ata ar ſepak gér aŋar an lap ko xorom in gér ebar Hašek dek bebeř gér ebar bën.

¹⁷ Meleka iſexe ſanëgu ko gér Aciw and Kaxanu, and hik yaŋ gér orën aŋ. Mēj bête lëkaya ko xorom iñakax.

¹⁸ Ga ſanëgu ko gér angéb meleka iſexe, ir xorék xodux, ko xeýend gand ar lëkayak xorom iñakax an: «Medél xorom in ey ɻašaxen bacař band odëwérëwen od reſen band ex gér ebar baŋ, gayik anéka ſegék..»

¹⁹ Meleka in lap ko xorom irexém in gér ebar ata hašek bacař band atëx and reſen and gér ebar baŋ do xobëx ko polo gér akaraxen and kë w̄atinalind oxoř or Kaxanu aŋ.

²⁰ Ga w̄ela keni reſen in gand angol, xobëx keni gér akaraxen and hik fac. Ata ſanék oſat and bani w̄enend gér akaraxen aŋ do oſat ono fesék nē bapakan okeme otas. Kido eni pérado opanac, ogaf ok fo watidox.

15

End beñigénaxik bepelatar ej

¹ Ata wat këme gér orën nanganëme iſexe, isém, do iſaraxik: omeleka ocongoki ga lëkaya keni beñigénaxik benjongëbeki bepelatar ben.

Gayikwa Kaxanu, pab gë beñigënaxik beño ko
ňata oxoÿ orexäm ol.

² Wat këme anjer and kal-kal ang anangoye fo
ga þararék gë xodux ol. Wat këmëni bëte bëer
xor këjo emacar bën, gë eñaŵ endexäm ak, gë
edaâ edexäm el, do gë nimëro ir oŵac orexäm
bën. Gér anjer and ang anangoye xwëšara bani
do lëkaya këni bemangi bend yël këbi Kaxanu
ben.

³ Ata këni ÿëwënd oyëkan or Moyis, ariyenin
ar Kaxanu ol, do gë oyëkan or anobo ol:
«Bandixa bandey þaŋ þatëm ex, þacaraxik ex,
Awxën Kaxanu, wëj ar xorék beý dëk an,
þebër këy rind bën ðal ex do ſenene ex,
wëj ex emun end benëng eŋ.

⁴ Axwën, noÿo bayik axi pëb na?
Noÿo bayik ax cëkw na oŵac orey ol?
Wëj gabat ex awënëk an.
Enimin, benëng beŋ dëk ayow këni yow
eni poxira gér lëngw irey,
gayik or ſenene orey ol ſanayak.»

⁵ Ga xucak eno, ga këme nëkon gér orën aciŵ
and Kaxanu aŋ ga férëtayak, wat këme aner and
Osede aŋ.

⁶ Omeleka ocongoki od lëkaya bax
beñigënaxik þenjongëbeki ok ſanëgu këni gér
Aciŵ and Kaxanu. Ŝufara këni þanjëm band
xaf-xaf þamënëk, band jing-jing, do xapa këni
þapëxw band kaŋe gér oŵekw.

⁷ Abat gér þebëbëngw þebënaŋ, fëxwën këbi
omeleka ocongoki ok bandëmba þanjongëbaki

band kaŋe band ebax cëm gë oxoŷ or Kaxanu, mën̄ ar hik din ir din an.

⁸ Aciŵ amënök aŋ lëbëk gë okwëcën oŋ në end enjaran end Kaxanu eŋ do gë panga indexäm inj. Ata ala abax xor na exo díl gér Aciŵ and Kaxanu xali xwëtëk beñigëanaxik benjongëbeki bend omeleka ocongoki beŋ.

16

End bandëmba banjongëbaki band oxoŷ en

¹ Ata wël këme oniŵ gér Aciŵ and Kaxanu. Ga kë xeŷ oniŵ olo, këbi felënd omeleka ocongoki ok: «Awa yeyin en dsexëx bandëmba banjongëbaki band oxoŷ or Kaxanu baŋ gér ebar!»

² Meleka iŷanar in lex ko andëmba aŋ gér ebar. Ata bela bér šot bax nanganëme ir emacar in do bani foxind eni cale gér lëngw ir edaš ed eňaŵ edexäm bën, lëk këbi ošëxwéra oyambëanaxik: beman beŋ hik yer okejën fo.

³ Meleka ixinäm in lex ko andëmba andexäm aŋ gér angwëngw. Men oŋ nëngwëtak ošat ang or ala ar ũaş këno fo, do dëk owăcar obëngw or hik polo ol řesëra këni.

⁴ Meleka isasën in lex ko andëmba andexäm aŋ gér oyeb do gér bañësa band men, nëngwëtak dëk ošat.

⁵ Wël këmo meleka ir xorék men in ga ko re: «Wëj ar řenene hi këy, wëj ex ar hik, do hi bax an,

awënök hi këy gayikako mondako xiti këyëbi.

⁶ Gayikako ošat or bëwënök
do gë or bëlawënél oŋ lexëra këni,

duy dëŋ yël këyëbi ošat eni ceb.»

⁷ Wël këme oniň gér angëb ga kë re:

«Eyo Axwën Kaxanu, wéj ar xorék beý dëk an,
kiti indey inj dal ex do ſenene ex.»

⁸ Meleka inaxën in lex ko andëmba andexëm
aŋ gér eñan. Eñan enj sötëk ojaň od ebi corënd
bela bën gë xodux orexëm ol.

⁹ Ata ayëka isém ſor këbi bela bën. Barikan
bën këni ſirënd oŵac or Kaxanu ol, mëŋ ar babi
lapanënd beñigenaxik beño gë panga indexëm
an. Ani nëngwët bana ola orebën ol eno
duwaxën.

¹⁰ Meleka icoxën in lex ko andëmba andexëm
aŋ gér aňepara and owun and emacar. Ata
ſamëfanëk gér ed wun ko, do bela bën këni
wëcarërand ayambën in.

¹¹ Aşir bano ſirënd Kaxanu, mëŋ ar hik gér
orën an, ga bot këbi ayambën ir okejën in. Bari
ani nëngwët bana ola orebën ol xali eni teb
bandixa batëmbak bandebën baŋ.

¹² Meleka icongibatën in lex ko andëmba
andexëm aŋ gér yeň isém ir këni wacënd Eférat
in. Men oň wëxëk eni kegëtaxën bemun bend kë
xaniw apén-eñan beň.

¹³ Ata wat këmëni bangoc baňejënax batas,
band ang ofëkel fo. Angoc aňanar aŋ ſanëgu ko
gér etëý ed fato, akinëm aŋ ſanëgu ko gér etëý
ed emacar, do atasën aŋ gér etëý ed alawënel
anëgwëš.

¹⁴ Bangoc baňo band ſabucara ex, bën kë rind
becarax do këni yend gér bemun bend gér ebar
dëk enëbi bar eno merelexën Kaxanu yatir akey
atëm andexëm, mëŋ ar xorék beý dëk an.

15 Ata re ko Axw  n an: «(Awa ang arek fo k  me yeli.) N  ngand  ralejo ar k  mo s  k da  ser  xe an. Amo p  nga ex na t  b g   eman ej do axo ye na g   a  f  n, cudas  xe banj  m bandex  m ba  n.»

16 Ata bangoc ba  n bar k  n  bi bemun bej g  r ed k  ni   ac  nd g   eyeyan ed B  sh  wif el: «Ar  magedo  n.»

17 Meleka icongixin  m in lex ko and  mba andex  m a  n g  r ekoc. W  liw  k oni   os  m l  f g  r Aci   and Kaxanu, g  r a  n  para and owun ga k   xe  : «An  ka xw  t  k!»

18 Ata wingararak, w  lik odi  w, g   ox  b  r or ek  man, do ebar el r  g  k mba  n. Elod ga hi k  ni bela b  n, ala ax wat ex na ang  m  g  m andako rako a  n.

19 Angol at  m a  n   ap  r  k obe  t otas. Bangol band ben  ng bend bela ba  n y  car  k. Kaxanu abi xw  ya bana bela b  r g  r angol at  m and Babilon b  n. Ata   eb  n k  bi ang ngoy fo oxo  y os  m orex  m or hi bax g  r and  mba ol.

20 Dek o  ir o  n   ap  r  k do os  nd o  n y  car  k.

21 Ata beb  r ang bonga  y bond sib  k gw  r n   okilo of  xw onax w  cand  ra k  bi bela b  n elod g  r or  n. Barikan b  n   ir  ra k  no Kaxanu n   end e  nig  naxik et  m end hi babi ej.

17

End asoxari a  yacaxik ej

1 Ata ang hi bani omeleka ocongoki od l  kayara bax bangalama banjong  baki ok, ibat yow ko yeyaneli ke. Re ko: «Yow mi masin kit

ind angol at m, and ex ang asoxari a yacaxik, ar
  epak yan  n  amen a .

² G  asoxari ajo wata k ni  emun bend g r
ebar be  as k alakirand fo in, do bela b r g r
ebar ro b n an ka xor k bi ang ngoy fo e nac
endex m e .»

³ Ata meleka in w la ke g  Angoc and Kaxanu
a  g r ladawe. Wat x k mo asoxari ga   pa ko
yan  n  emacar embarax, end g  ogaf ocongoki
do g  ofarix ep xw. Do eman e  hi ko d ek omac
od k jo  ir nd Kaxanu fo.

⁴ Asoxari ajo šudara ko banj m bambarax
band yek mban , banj m band war geyan.
  an na ko g  or x r or ka , do g  oyeri or oxa 
oyekax. L kaya ko and mba and ka  and   m
bax g  becuse sus, do g   emuyaraxik bend e nac
endex m be .

⁵ G r eyi  edex m   gw k ni o ac or  onaya
bax: «Babil n, angol at m a , n m ir   yacaxik,
do n m b r watak becuse sus bet m bend g r
ebar ro.»

⁶ Wat k mo asoxari ajo ga   aw k jo g  o sat or
b  en k on  do g  o sat or otede od bax reyarand
end Yesu on .

Ga k mo n kon,  aran ke xali xurik.

⁷ Ata re ko meleka in: «Ine wa ki
 aranax n nd? W no afel k mi fel bend
 onayak g r asoxari ajo do g r emacar end g 
ogaf ocongoki, do g  oparix ep xw end   pax n
k jo be .

⁸ Emacar end hi bax do wat bayo e , axo bo
ex na. A an gu ko  an gu g r amb xw ati w x
do exo c s. Bela b r l g k g r ebar b n, b r

bayik Kaxanu axo ñégw ex na omac odebën gér akayéta and aniyen nand ri ko ngwén bën, aşaran këbi şaran and këno wat emacar aŋ gayik ahi hi baxo, şes ko, bête exo canayaw.»

⁹ Enjo, onden ond arenik fo kë xor enjо peni. Ogef ocongoki ok kë ūatinalind bëtënd bënjangébëki bënd ūepaxën ko asoxari bëj. Enjo amatinali ex and bëmun benjangébëki bête:

¹⁰ Benjo lati këni, emat bayik ga wun ko, bari emun en jongekinëm ej axo yow ex na pere. And ko ɿatëgu aŋ, ax nëka na owun orexëm ol.

¹¹ Ata emun en jongetasën ej ex dë emacar end hi bax do şes ko ej. Mëj fo ex bête emun en jongetasën, end kë şes din ir din ej.

¹² Ofarix epëxw or wat këy oj ex bamatinali band bëmun epëxw bend anëbi maş ex na pere owun bej. Barikan, awun këni wun apëxëd amat gë emacar ej.

¹³ Bën erebat këni şaland: eno diyenin emacar ej gë panga indebën ij, do gë ojawi odebën ok.

¹⁴ Awëreli këno wëreli anobo aŋ. Barikan anobo aŋ ebi kor gayik mëj ex Axwën ar bëxwën an, do Emun end bëmun ej. Gë bër wac këbi, sana këbi do xwëta këno bën kënëbi xor.

¹⁵ Meleka in re ko bête: «Amen and wat këy gér ed ūepa ko asoxari aÿacaxik aŋ ex bamëxwër band bela bër lëgék gér ebar banj, ang fitarëra këni dëk benëng bej, do gë oyeyan orebën ak.

¹⁶ Oparix epëxw or wat këy ok do gë emacar ej, aşus këno şus asoxari ajo. Axandëra këno xandëra napul ir şot ko in do axwëca këno xwëca exo bayi tëb gë eman ej. Ayamb këno yamb do eni bëlén er këbi bayita in.

¹⁷ Gayikwa Kaxanu yël këbi gér oŵékw orebën eni di apënëta andexém aŋ, eni ɻata apënëta amat, do eno yël owun orebën ol emacar eŋ, xali ex ɻata bend re ko Kaxanu beŋ.

¹⁸ Asoxari ar wat këyo ajo hik angol atëm and wunék gér bemun bend gér ebar ro aŋ.»

18

End eyëcar ed angol and Babilon en

¹ Ga xucak, wat këmo meleka išëxe ga fedaw ko elod gér orën. Panga indexém inj itém ebax do enjaran endexém eŋ ɻobak ebar el.

² Ata ko xeýend: «Anëka yëcarék, anëka yëcarék Babilon in, angol atëm aŋ! Anëka hik edëg ed bëyél, gë emaŷi ed angoc aňëjënax and ex yo, do gë emaŷi ed acél aňëjënax and ex yo, gë emaŷi ed emacar eňëjënax, do gë ecusësus end ex yo.

³ Mondako kë hi gayikako dæk benëng bend bela beŋ ašeň ſeň këni eňac etém endexém eŋ ang ngoy fo. Bemun bend gér ebar ro beŋ ari bani rind gë mëj eňac eŋ do bëfandëran bër gér ebar bën ašotéraxën šotéraxën këno gë panga ind napul irexém inj.»

⁴ Ata wël këme elod gér orën oniŵ ošëxe ga kë re: «Canin angol and Babilon aŋ, wën bër ex bulunda iram bën, këdi kën wëndëra andamat gë Bëbabilon bën, do këdi këŋun fënga wën bëte kiti indebën inj.

⁵ Gayikwa beňëjënax bend Bëbabilon beŋ asaŷar saŷarék xali yan gér orën, do Kaxanu axo kwëya ex na betëmbak beŋo.

6 Maşayinëbi ang banun rind ak. Cosinëbi gë toro inj, ang banëbi şosënd bën bête bela ak. Maşayinëbi bakëlëbëd baki bandixa bandebën ban! Gë andëmba and banun rëmbënënd aŋ, dëmbëninëbi baki.

7 Ang babi nëngandërand në end enjaran endebën ak, do në end napul irebën ak, torolexëni mondako fo. Ang wëli bax napul irebën ak, wëli ex mondako fo toro indebën inj do gë edenitaran edebën el! Gayikako Bëbabilon bën are bani rend: “Ang emun etoxari fo ſëpa këne, ane gi ex na asoxari asebëta sebëta, biyi din kata abo gi na.”

8 Mëj ex, akey amat fo këbi fënga betëm bejo: ecës el, gë odenitaran ok, gë enjo ej do enëbi çap bëngënj gér angodux. Gayikwa Axwën Kaxanu ex ar gë panga itëm an, ar këbi xiti an.»

9 Dek bemun bënd gér ebar bënd bax rind eñac gë angol and Babilon bej, bemun bënd babi nënganënd ñambëran ind gë mëj bej, ases këni ſana eni tesënd, arenita këni ſana eni denitand në end endexëm and këni ſana eni watënd okwëcën ond amëra andexëm aŋ.

10 Nacët ako këni ſana eni kwëšarand në end ga këni yëdand amëra andexëm aŋ, do eni dend: «Oko etëm endako rako enjo! Oko etëm endako rako enjo, angol atëm aŋ!

Oko Babilon, wëj angol apangak aŋo!

Apëxëd amat fo rik hataxënëguk kiti indey inj!»

11 Bëfandëran bér gér ebar bën në etes exëni, në edenitara exëni në endexëm gayik ala ax bo ex na ga kë yécënd opane odebën ok.

12 Opane oko er ebax: kaŋe, kodí, oxa᷑
 oxébénaxik, oyéri, þanjém band xaf-xaf,
 þanjém bambarax, þanjém band gënd-gënd,
 þanjém band warégeyan, bëmok bënd otëx
 od gë otëñer onëngax do orëxér or fës këni
 gë oýenga or beñamb, do gë otëx okëbénaxik.
 Opane oko er ebax bëte: bebér sap këni gë
 yawale, gë odun do bebér fës këni do gë oxa᷑
 oyekax or ÿér-ÿér.

13 Bëte opane oko er ebax: ogu onëngax ond
 këni w ac nd kanel, angiri, beþ lamb, b  san
 b r k ni w ac nd mir, a ururu ir xw  s na bani
 g  angiri, ngoy, ogu, pix, b le, benga , ope ,
 opanac, ocaret, okad p do g  bandep ra.

14 «Bek b naxik b nd  andi baxi ey cot bej
 an ka  ana ki do h aw ta ki caw.

Dek beb r yek do x b n k b n awew wew ki,
 do din ay wat na.»

15 B f nd ran b r  ot r x n k  o b n,
 nac t ako k ni  ana eni kw  sar nd,
 ga y da k ni am ra and Babilon a j.

Ases k ni  ana eni tes nd,
 arenita k ni  ana eni denitand

16 do eni dend:

«Oko et m endako eno! Oko et m endako eno!
 Babilon, angol apangak a j, angol at m a j
 and bax  ud nd þanj m band xaf-xaf do g 
 bambarax a j

angol and bax  an nar nd g  ka e,
 g  oxa᷑ oyekax do g  oyeri a j!

17 Ap x d amat fo xucak, napul ir go in nemik!»

Dek b h reli b r okulu  b n, dek b r k bi
 w  lar nd okulu  b n, g  b r k  riyenind g 

okuluŋ bën, do gë dek bër kë riyenind gér angwëngw bën xwëšara këni nacët ako.

¹⁸ Axeŷ bani xeŷend ga wat këni okwëcën ond amëra oŋ. Are bani rend: «Angol and fe wa hi bax ang angol atëm aŋo?»

¹⁹ Afanaya bani fanayand gëobar ok gér ogaf ga këni ses do ga këni renita mondako:
«Oko etëm endako eŋo! Oko etëm endako eŋo!
Angol atëm apangak and šotéraxën këno napul
xali beta këni dek bër gë okuluŋ od gér
angwëngw bën,
apëxëd amat fo xucak, ata hik ang ladawe fo!

²⁰ Wën bër gér orën bën nëngandëraleŋun
gayik angol aŋo anëka yëcarëk!
Bête wën bëwënëk bën, nëngandëraleŋun
gë oparëxanda ok, do gë bëlaŵënel bën
gayik Kaxanu xitik angol aŋo
në end ga narëndëra këŋun!»

²¹ Ata meleka ifangak wëd ko angaŷ atibax
and wëndër bax gë angaŷ and këni hoxixënënd
eyamb, do ga lap ko polo gér angwëngw, re ko:
«Wëj angol atëm and Babilon aŋo,
akëlëbëd amat fo këni lap mondako,
bëtëdin ala axi wat na.

²² Na gér ndey, bët din ala abi wël na bësëmb
bër bemangi, gë bëyul,
gë bëfarix bër bacëroti ba okerelonj.
Na gér ndey, ari ar beŷ axo gi na,
bëte din na gér ndey ekëbër ed aŋoxixën and
eyamb ax wëli na.

²³ Na gér ndey, bëte din angoben and lambo ax
wati na,
ofëna or ekana ax gi na.

Bëfandëran bërey bën hi bax bër banëbi
 řekwënd gér ed ex yo gér ebar ro
 do wëj bayëbi yifand dek benëng bend bëla bëj
 gë obanji orey ij.

²⁴ Ata dek bëno ki ūatënëgu gayik ošat or
 bëlařenel bër Kaxanu on watik gér ndey, ošat
 or bëwënëk onj, do gë ošat or dek bër lawëra
 kënëbi gér ebar ro onj.»

19

End eduwān ed gér orën ej

¹ Ga xucak enj, wël këmëni amëxwér atëm
 and bëla yan gér orën ga këni xeý:

«Aleluya! Apexa aŋ, gë enjaran ej do gë panga
 ij,

Kaxanu, Axwën arebi an xwënëk!

² Kiti indexém ij däl ex do ind ūenene ex
 gayikako axiti xiti këbi Bëbabilon bëýacaxik bër
 bax buyarënënd ebar gë eñac endebëen
 bën.

Awaşa waşa këbi gayik bën lawë këbi bëriyenin
 bërexëm bën.»

³ Ata xeý këni bëte akinëm:

«Aleluya!

Okwécën ond amëra and Babilon onj,
 din ir din kë ūeni!»

⁴ Bëxarék alapem gë bëanax bën do gë
 bëbëngw bëbëanax bën foxi këni gér lëngw ir
 Kaxanu, mëj ar ex gér añëpara and owun do
 këni rend:

«Amen! Aleluya!»

⁵ Ata ga wëlik oniň gér añëpara and owun, kë
 rend:

«Duwayino Kaxanu, mëj ar xwën këbo an,
wën dëk bër gapak bën do gë bërëtoc bën,
wën bëriyenin bërexäm bër këjo fëbënd bën.»
6 Ata wël këme ang epuli ed bëla bëranjäm fo,
ang oÿäm fo do ang oxëbër osäm or ekëman fo
ga këni re:

«Aleluya! Gayikwa Kaxanu Axwën, arebi an,
mëj ar xorëk bëj dëk an anëka wun ko.
7 Nëngandëralebo, patëlebo gér ecëkw edexäm,
Gayikwa ñambëran ind ekana ir anobo inj
ħatëguk,
alindaw̄ anëka ko ħatëgund.

8 Ayël yël bano exo cuða banjäm band xaf-xaf,
apešax labëraw këno, bamënëk, band jing-jing.»
(Banjäm baño wācayak
or ſenene or bëwënëk ol.)

9 Meleka in fel ke: «Ñëgwël: “Nëngandëralebi
bër wāc kënëbi gér ñambëran ind ekana ed
anobo bën!”»

Re ko bëte: «Bend këme rend bëjø ex eyeyan
ed dal ed Kaxanu el.»

10 Ata foxi këme gér osapar orexäm mo
calexën. Bari mëj re ko: «Teħbel dse, ax gi ex
na mondako! Wëno ariyenin fo hi këme ang hi
kën wëj do gë bëmaŷe bëndey bënd kë reyarand
end Yesu Kërisët bëj. Poxiyind eyo cale Kaxanu
gabat! Gayikwa osede or Yesu Kërisët ol ex er
këni reyarand bëlawënél bën.»

End fanac ifešax ej

11 Ata wat këme fol orën ol do fanac ifešax ga
šanayaw ko. Ar ſepaxën baño an bano wācënd

«Ar mokwëta», do «Ar dal», gayik mëŋ kë xitind do kë wérënd gë or šenene ol.

¹² Bangës bandexëm baŋ warék ang xodux fo, do šëxwa ko oxamote or owun oranjëm. Ÿégw këni gér ndexëm oŵac or ala ax nang ex na, angémëne ax gi ex na mëŋ gabat.

¹³ Do šuda ko acud and Ÿemb bani në oṣat. Oŵac orexëm ol ex: «Eyeyan ed Kaxanu el.»

¹⁴ Benga bënd ocoroda bënd gér orën beŋ, šudara këni banjëm band xaf-xaf, bamënëk, bapeşax, do këno sëfarand moñëpa yaŋ në opanac opeşax.

¹⁵ Gér etéy edexëm kë šanënd duxuma iňakax ir këbi sawaxën benëng bënd bëla beŋ. Gë or gapak osëm këbi xadac, do ebi bëñéra ang këni wëñënd reseŋ ak gér akaraxën andexëm. Ngoy injo ex amatinali and oxoŷ osëm or Kaxanu, mëŋ ar xorék beŷ cek aŋ.

¹⁶ Gér acud andexëm, do gér emef endexëm Ÿégw këni oŵac: «Emun end bëmun», do «Axwën ar bëxwën.»

¹⁷ Ata wat këmo meleka ga xwëša ko gér eñan. Ga këbi yeyaneli cek ošél or bax šegérand yaŋ gér orën ol, xeŷ ko: «Yowën, barérëgun gér ñambëran itém ind Kaxanu!»

¹⁸ Yowën enëbi yamb bëmun beŋ, gë bëmun bënd ocoroda beŋ, gë bër fangak bën, gë opanac ok do gë bër Ÿepaxën babi bën, gë okadëp ok gë bër ax gi ex na okadëp bën, gë bër gapak bën do gë bërëtoc bën.»

¹⁹ Ata wat këmo emacar eŋ, bëmun bënd gér ebar beŋ do gë ocoroda odebën ok ga fedér këni

enëbi merelixën ar ūyepa bax yan gér fanac ifeşax an, do gë ocoroda odexém ok.

20 Séra kénëbi emacar ej do gë alawënél anëgwës ar bax rind becarax bend babi nambelind bér şot bax nanganëme ir emacar do bani foxind eni calend gér eñaw end edas edexém bën. Tak bëxi lap kénëbi bëbëngw gér anjer and xodux, gér ed fëték mungu.

21 Bér bayik bën lawëra këbi duxuma ir bax şanënd gér eteý ed ar ūyepa bax yan gér fanac an. Do dek oşël ol wëndëra këni ga yamb këni beman bendebën bej.

20

End bëniy wëli ej

1 Ata wat këmo meleka ga ko fedaw gér orën ga lëkaya ko acoketaya and ambëxw atiwx an, do gë gweyele-gweyele isém.

2 Na séra këjo fato in, andën akarék and këno wacënd şabucara, do Sindan aŋ. Fok këjo gë gweyele-gweyele in xali ex kuca bëniy wëli.

3 Ÿekëtëx këjo polo gér ambëxw atiwx, sënd ko do şëban ko etëndët el, exo tebaxën enambeli ed benëng bend bela el xali ex ték bëniy wëli. Do and kë xuca bëniy wëli aŋ, eno tebët ipëxëd.

4 Ata wat këme bañëpara band owun. Bér ūyeparaxën bax bën şot këni or gapak or enëbi kitixënënd bela ol. Wat këme bëte benjëw bend bér şesék ga fodëtëن kénëbi ogaf odebën gë ecëngwa bën, në end ga bani reyarand osede or Yesu, do bani femerand eyeyan ed Kaxanu ej. Bën ani poxi bana gér lëngw ir emacar, do gér

lëngw ir edaâs ed wätinali bano el. Bën ani ma bana enëbi din nanganëme irexäm in ax gi ex na gér eyiÿ, ax gi ex na gér ataxan. Bën xani bax gér ecës, bakaw këni gér aniyen eni munaxën andamat gë Yesu Kërisët xali bëniy wëli.

5 Bësësek bësëxe bën ani kanira bana gér ecës xali xucak bëniy wëli bëj.

Ekani ed gér ecës eñanar el ex.

6 Awa nëngandëralenjo, do gilexo awënëk ar hik şëf gér bër xanik añañar gér ecës an. Ata bën ecës ekinëm el ojawâx cot ex na gér ola orebën. Barikan ariyenin këno ſana eno diyeninënd Kaxanu do gë Kërisët ang bësädaxan fo do eni mun gë mëj bëniy wëli.

7 And kë xuca bëniy wëli aŋ, Sindan in asebët këno sebët exo canëgu gér epéra edexäm.

8 Aşanëgu ko şanëgu ebi nambelixën benëng bend bela beŋ ang lëgëra këni gér owebët onax or ebar ak. Benëng beŋo exëni Gog do gë Magog. Bën kë barërégu gér emer do eni ñëmb ang edini ed gér angwëngw fo.

9 Ata wat këmëni ga şan këni do beñëtar këni dëk ebar el. Xul kënëbi bëwënëk bën gér ed barër këni do gér angol and ex pëlot gér yomb ir Kaxanu aŋ. Barikan fedawëk na xodux elod gér orën do bëlën këbi.

10 Šabucara in, mëj ar babi nambelind an, ſan këno, do lap këno gér anjer and xodux, gér ed fëtëk mungu, gér ed lap kënëbi emacar eŋ, do gë alawënël anëgwës an. Mondako këni ſana eni torond ciș wec polo na din ir din.

End kiti ifelatar eŋ

¹¹ Ga xucak enjo, wat këme añépara and owun atém apeşax do wat këmo bëte ar ŷepak gér añépara and owun ajo an. Ebar el do gë orën ol şapérék xali bebüt abi bayi bana.

¹² Ajo wat këmëni bësésék bën, bëjo bër gapak, bëjo bérétoc, ga xwëšara këni gér längw ir añépara and owun. Ar ŷepak gér añépara and owun an ko labëtérand bakayéta, do gë akayéta acëxe, and aniyán aŋ. Xiti këbi bësésék bën, ang ŷégw këni gér bakayéta baŋo ak, ang ebax bandixa bandebën ak.

¹³ Angwëngw aŋ šépëtëgu këbi bësésék bër hi bax polo bën. Ecës el do gë wur ir bësésék in nécëtëgu kënëbi bësésék bër lëkaya banëbi bën do ala kala xiti këno ang ebax bandixa bandexém ak.

¹⁴ Ata ar ŷepak gér añépara and owun an, lap ko ecës el do gë wur ir bësésék in, gér anjer and xodux. Anjer and xodux ajo ex ecës ekinëm el.

¹⁵ Lap këjo bëte bëngënj gér anjer and xodux ar bayik yo oŵac orexém ani ñëgw bana gér akayéta and aniyán.

21

End orën oxaşax do gë ebar ekaşax ej

¹ Ata wat këme orën oxaşax do gë ebar ekaşax. Gayikwa orën oxarék ol do gë ebar ekarék el ayëcar yëcar bax, do angwëngw aŋ ax bo bana.

² Wat këme bëte angol amënék aŋ ga kë şélaw elod gér orën ga xaniwék gér Kaxanu. Angol ajo ex Yerusalem ixaşax in do ang endënaŵ end eñér

end ūyanjénarak exo ηataxënd gér icën indexëm
fo hi bax.

³ Wël këme oniū or ar ūyepak gér añépara and
owun ol ga ko xeý:

«Edëg ed Kaxanu el anëka hik mërëxand ir bela!
Kaxanu wa bar këni edëg el gë bela bën,
bën eni gi bulunda irexëm do mëy exo gi Kaxanu
irebën.

⁴ Afëxwëc ko fëxwëc dëk ongwën ond
gér bangës bandebën onj,
ecës ax bo na, otes ax bo na,
edenitan ax bo na, ayambën ax bo na.
Gayikwa bend aniyar añanar bej ax bo ex na.»

⁵ Ata re ko ar ūyepak gér añépara and owun
an: «Gérégako beý bën dëk këme nëngwët ex
gi bebëxaşax.» Re ko bëte: «Awa ñëgwël benjo
gayik enimin bend mokwëta dëj ex.»

⁶ Ajo re ko: «Anëka hik mondako! Wëno ex
aÿanar an, wëno ex afelatar an. Bëte wëno kë
ÿanand, wëno fo kë īhatand. Ar sel këjo an,
arëmbënëgu këmo rëmbënëgu gér añaşa and
men ond kë yëlënd aniyar, axo yëc na monjëc.

⁷ Ejo këmo yël ar kë xor an. Wëno Kaxanu
këjo xwën do mëy exo gi asëñiŵën.

⁸ Barikan bëréyyék bën, gë bër gë
onjepëgënan bën, gë bër watak becusëşus bën,
gë bëlaw bër bela bën, gë bër watak eñac bën,
gë bëbanj bën, gë bër xwëtak olaş bën do gë
dëk bënëgwës bën, er fenan këmëni in ex anjer
and xodux do gë mungu. Ejo ex ecës ekinëm el.»

End Yerusalem ixaşax ej

9 Ata gér omeleka ocongoki od lëkaya bax bandëmba banjongëbaki band ſyem bax gë beñigënaxik benjongëbeki bepelatar beñ, ibat sëka ke exe peléra. Ata re ko: «Yow mi masin endënaŵ end eñér ej, alindaw ar anobo an.»

10 Meleka in wëla ke gë Angoc and Kaxanu aŋ bëte yan në atënd acakax, do wësin ke angol amënök aŋ, Yerusalem in, ga kë fedaw elod gér orën ga xaniwëk gér Kaxanu.

11 Enjaran end Kaxanu ej bañ hñoband, do kë watind ang ekaŷ ekebenaxik, ekaŷ ed këni wacënd šasëp, kal-kal ang anangoye fo.

12 Amenj and xecexën bani angol ajo aŋ, aŷang ſyang bax, bëte ašak šak bax. Owët epëxw gë oxi hi bax gér amenj ajo do omeleka epëxw gë oki xwëšara bax gë ebët gë ebët. Do aŷegw ſyegw bani omac od bandëwëra epëxw gë baki band Bëyisérayel bañ gér oféra or owët onj.

13 Er hi bax apën-eñan, owët osas, ambëng owët osas, ambëtëb owët osas, do acëla-eñan owët osas.

14 Er bay bani amenj ajo gë orëdfa epëxw gë oxi do në ekëlan kala ſyegw bani owac obat or oparëxanda epëxw gë oki od anobo ok.

15 Ar baxe felérand an, eseyixën lëkaya baxo, ošët or kañe. Gë mën baxo sëyind angol aŋ, gë owët orexëm onj, do gë amenj and jey aŋ.

16 Angol aŋ er hi bax gë owebët onax od gwër fo gwër fo do acakëšak in gwër fo bax bëte gë añangëyang in. Ata sëyi ko angol aŋ gë ošët orexëm ol do sëk ko: në ometër owëli epëxw gë oki.

17 Meleka in sëyi ko amenj aŋ, ata sëk ko në

ometér ofëxw ocongebat gë oco, ang ebax osëyi or bela ak.

¹⁸ Amenj an bay bani gë oxaŷ or ſasëp, do angol anj hi bax kaňe iŵenék, kal-kal ang anangoye amënék fo.

¹⁹ Edëda ed amen and angol aňo el hi bax gë ſapak epëxw gë baki, do ſanjen bani gë oxaŷ oxëbënaxik: apak aňanar anj gë ſasëp, akinëm anj gë safir, atasèn anj gë kalëſedëwan, anaxën anj gë emërod,

²⁰ anjoxën anj gë onikës, anjongamatën anj gë ſarëdëwan, anjongakinëm anj gë kërisolit, anjongatasën anj gë beril, anjonganaxën anj gë topas, andepëxwën anj gë kërisopëras, andepëxw gë amatën anj gë tirëkwas do andepëxw gë akinëm anj gë ametisët.

²¹ Oféra epëxw gë oxi oň ebax ſecambas epëxw gë beki, epëra kala ecambas emat. Fëňa isëm ir gér angol in ebax kaňe iŵenék, kal-kal ang anangoye amënék fo.

²² Aciŵ and Kaxanu ame wat ex na gér angol aňo. Gayikwa aciŵ and Kaxanu anj hi këni Axwën Kaxanu, mëj ar xorék beý dëk an do gë anobo anj.

²³ Angol aňo eňan këm do facawë këm ex gayik enjaran end Kaxanu enj këjo ſoband do anobo anj ex lambo irexëm in.

²⁴ Benëng bend bela beň aliya këni ſana eni diyand gér angoben andexëm, do ſemun bend gér ebar beň eno mëlanëgund enjaran endeſën enj.

²⁵ Owët or angol oň përarëxe kë ſana ex bayind. Ado dëň ala ax përa na gayik gëmëd ax

gi na.

²⁶ Benëng bend bela beñ awëlanëgu këno ÿana eno mëlanégund enjaran endeþën eñ, do gë owun orebën ol.

²⁷ Barikan, ebuyaraxik gebatak ax díl na gér angol anjo. Ar watak becusešus, ba enégwës axo díl na. Afo bér ſégwén kënëbi omac odebën gér akayëta and aniyán and anobo bén fo kë lil.

22

End arayen eñ

¹ Ata meleka in wasin ke yeb ir men ond kë yélënd aniyán in. Men onjo omënëk ebax kalkal ang anangoye fo. Afes bax fesënd elod gér añaepara and owun or Kaxanu do gér and anobo añ.

² Wat këme mérëxand ir fëña isëm ir angol anjo do gér obëja oki od yeb, atëx and gë odewerëwen od kë yélënd aniyán ok. Atëx anjo, facawír ex yo kë rëwënd, mëne ngëñ epëxw gë baki gér iniy. Opat odexém ok këbi fakënënd benëng bend bela beñ.

³ Eñëjénax ax bo na. Añaepara and owun or Kaxanu añ do gë and anobo añ kë hi mérëxand gér angol. Bériyenin bërexém bén këjo ÿana eñ caland.

⁴ Awat këni ÿana eni watënd dëexas irexém in, do owac orexém ol exo ñëgw gér oyiy orebën.

⁵ Ecamëðan ax bo na, do ala ax ñana na ex caland lambo, ala ax ñana na ex caland angoben and eñan gayik Axwén Kaxanu këbi ÿana ebi ñoband. Ata eni mun din ir din.

End omakaw ond Yesu eŋ

⁶ Ata re ko meleka in: «Bend këmi felënd beŋo eyeyan ed dſal, ed mokwëta ex. Axwën Kaxanu, mëŋ ar këbi yëlënd Angoc andexëm bëlaŵënel an, lawënëgu këŋo meleka irexëm in ebi masindëra bëriyenin bërexëm bën bend kë hñatëgu gogo beŋ.»

⁷ Ga re ko Axwën an: «Gogo këme yeli. Nëngandéralejo ar kë sëfënd ang rek gér akayëta aŋo ro ak, akayëta and kë nangënënd gana-gana fo er kë yelind aŋ!»

⁸ Wëno Šaŋ wëlëk do watëk beŋo. And wël këme do wat këme aŋ, foxi këme gér osapar mo cale meleka ir baxe wăsinëndërand beŋo in.

⁹ Barikan mëŋ re ko: «Tebël dfe, ax gi ex na mondako! Wëno ariyénin fo hi këme ang hi kën wëj do gë bëmaŷe bëndey bënd ex bëlaŵënel bën, do gë d̄ek bër kë balékënalind bend gér akayëta aŋo ro bën. Poxiyind eyo cale Kaxanu gabat!»

¹⁰ Ata re ko: «Kërey con na bënd ſëgw këni gér akayëta aŋo ro beŋ. Akayëta aŋo kë nangënënd gana-gana fo er kë yowënd in, gayikwa d̄am ex ex ḥatëgu.»

¹¹ Ar sëmbak an, kemënalexo kaš-kaš gér osëmbak orexëm, ar buyarék an, kemënalexo exo buyar kaš-kaš. Ar ſenene an kemëlanelexo, néméc gér or ſenene orexëm, do ar wënëk an kemënalexo exo men néméc!

¹² Gogo këme yeli do me mélali acosa aŋ, ala kala mo cos er riyeni ko in.

13 Wëno ex aŷanar an bëte wëno fo ex afelatar an. Wëno kë ŷanand bëte wëno fo kë ũatand*.

14 Nëngandëralebi bër kë nebënd ñanjëm bandebën bañ ebi ñapaxën eyamb ed atëx and kë yëlënd aniyen el do eni dilaxën gér owët or gér angol!

15 Barikan canëlexëni fac bër ex ang oðanjet bën, gë bëbanj bën, gë bëÿacaxik bën, gë bëlaŵ bër bela bën, gë bër xwëtak olaâ bën, do gë bër ũanék do wër këbi enëgwës bën!

16 Wëno Yesu lawënëli këjo meleka iram in exo deya osede oram ol gér bamara. Wëno ex arandëwëra and Dafid an, wëno ex emal ed kë ūoband oxeya el.

17 Angoc and Kaxanu aŋ, do gë alindaw ar anobo an këni rend: «Yow!» Do ar wël këbi an delexo: «Yow!» Ar sel këjo an, tëkawëlexo. Ar ŷandi këjo an, dëmbëlexo men ond kë yëlënd aniyen oŋ, men ond ayël fo oŋ.

Ejata el

18 Wëno Šaŋ, gë obal osëm këme reyand gér ar kë wël yo eyeyan ed bend bëbër kë yowënd ecan ecan do ŷëgw këni gér akayëta aŋo beŋ: ar kë baš ŷeý an, Kaxanu eŋo baš beñigënaxik bend ŷëgw këni gér akayëta aŋo beŋ.

19 Do ar kë başëta ŷeý gér eyeyan ed gér akayëta aŋo an, Kaxanu abaşëta ko başëta bëte oset orexëm or atëx and kë yëlënd aniyen ol, do gë oset or angol amënék or ŷëgw këni gér akayëta aŋo ol.

---

* **22:13 22.13** Gér Gerek er ŷëgw këni: «Aléfa» do gë «Omega», iñëgw iñanar iŋ do gë ipelatar iŋ.

20 Ar ex sede ir bend däl benjo an kë reyand:
«Iyo, gogo këme yeli! Amen! Yow Axwën Yesu!»

21 Awa Axwën Yesu yëléléŋun wën dék oyekax
orexäm ol!

**Oniyan
Oniyan: Oniyan (New Testament+)**

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Oniyan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Apr 2025 from source files dated 29 Apr 2025

8b7902f3-5e35-5b89-86b2-c6da1be458b9